

IX

LES ABREVIACIONS

Sumari

1. Introducció
2. Què són les abreviacions
3. Les abreviatures
4. Les sigles
5. Els símbols
6. Els símbols científics
7. Llista de termes físics, químics
i matemàtics més usuals simbolitzats
8. Llista d'expressions abreujades i d'abreviacions
9. Bibliografia

MANUAL
LA REDACCIÓN Y EL USO DE TEXTOS
D'ESTIL

1. Introducció¹

El desig de donar la màxima informació en el mínim espai i d'evitar repeticions carregoses ens porta sovint a emprar mots i expressions abreujats. El cas extrem d'aquests abreujaments, el trobem en les fórmules matemàtiques, en els llenguatges informàtics de programació i en els signes ideogràfics que podem veure al carrer, per exemple.

Aquest desig no és, com es podria suposar, fruit de la nostra època de premses i ordinadors, sinó un fet habitual en tots els temps. Els medievals, per posar un exemple concret, a fi d'evitar fórmules repetitives conegudes pel lector/ra en els documents, feien servir l'etcètera (del llatí *et caetera*).

L'objectiu de simplificació damunt dit ha menat, en general, a abreujar tant com sigui possible, però sovint la grafia d'aquestes formes abreujades ha estat totalment arbitrària, feta sense cap reflexió prèvia, fins al punt que, de vegades, abreujar no comporta cap estalvi respecte al mot o a l'expressió sencera. Així, podem veure abreviatures com ara *fol.* per *foli* (en comptes de *f.*), en què l'estalvi de caràcters que fem és nul.

Amb la finalitat de regularitzar la composició d'aquests signes, gairebé imprescindibles avui en qualsevol mena de textos, hem elaborat aquestes regles bàsiques per a la grafia de les abreviacions.

2. Què són les abreviacions

2.1. Les abreviacions són mots o sintagmes, nominals o preposicionals, representats abreujadament.

Amb aquest terme designem el conjunt de les abreviatures, les sigles i els símbols, tal com els definirem en aquest capítol. N'excloem, però, els abreujaments fònics del tipus *bus* (per *autobús*) o *Laia* (per *Eulàlia*), i les abreviacions que han estat totalment lexicalitzades, com ara *radar* o *tèlex* (v. § 4.10).

2.2. La regla general de les abreviacions és de fer-les tan curtes com sigui possible i de prescindir dels signes auxiliars (punts o barres) tant com es pugui (és a dir, sempre que no puguin induir a error). Preferirem, doncs:

- [1] SA (*en lloc de s. a., per societat anònima*)
- [2] tel. (*en lloc de teléf., per telèfon*)

2.3. Les abreviacions es classifiquen en abreviatures (ex. [3]), sigles (ex. [4]) i símbols (ex. [5]).

- [3] pl. o pça. (*per plaça*)
- [4] SPL (*per Secretaria de Política Lingüística*)
- [5] He (*per heli*)

1. Per a una visió més detallada del tractament de la grafia de les abreviacions, vegeu Josep M. MESTRES i Josefina GUILLÉN, *Diccionari d'abreviacions: Abreviatures, sigles i símbols*, 2a ed. rev. i ampl., Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 2001, p. 19-47.

Vegem, a continuació, la llista dels tractaments de persona més habituals, amb les abreviatures corresponents.

TRACTAMENTS DE PERSONA MÉS USUALS

<i>Tractament</i>	<i>Abreviatura</i>
doctor	Dr.
doctora	Dra.
Dom	(no en té)
Eminentíssim i Reverendíssim Senyor	Emm. i Rvdm. Sr.
Eminentíssim Senyor	Emm. Sr.
Eminentíssima i Reverendíssima Senyora	Emma. i Rvdma. Sra.
Eminentíssima Senyora	Emma. Sra.
Espectable Senyor	Espect. Sr.
Espectable Senyora	Espect. Sra.
Excellència	Exc.
Excellent Senyor	Exc. Sr.
Excellent Senyora	Exc. Sra.
Excellentíssim i Magnífic Senyor	Excm. i Mgfc. Sr.
Excellentíssim i Reverendíssim	Excm. i Rvdm.
Excellentíssim Senyor	Excm. Sr.
Excellentíssima i Magnífica Senyora	Excma. i Mgfc. Sra.
Excellentíssima Senyora	Excma. Sra.
Honorable Senyor	H. Sr. Hble. Sr.
Honorable Senyora	H. Sra. Hble. Sra.
Honrada Senyora	Hda. Sra.
Honrat Senyor	Ht. Sr.
Il·lustre Senyor	I. Sr. Iltre. Sr.
Il·lustre Senyora	I. Sra. Iltre. Sra.
Il·lustríssim Senyor	Ilm. Sr. Im. Sr.
Il·lustríssima Senyora	Ilma. Sra. Ima. Sra.
Lady	(no en té)
Lord	(no en té)
Magnífic Senyor	Mgfc. Sr. Magn. Sr.
Magnífica Senyora	Mgfc. Sra. Magn. Sra.
Molt Excellent Senyor	M. Exc. Sr.
Molt Excellent Senyora	M. Exc. Sra.
Molt Honorable Senyor	M. H. Sr. M. Hble. Sr.
Molt Honorable Senyora	M. H. Sra. M. Hble. Sra.
Molt Il·lustre Senyor	M. Iltre. Sr. M. I. Sr.
Molt Il·lustre Senyora	M. Iltre. Sra. M. I. Sra.
Monsenyor	Mons.
mossèn	Mn.
pare	P.
prevere	Pvre.
professor	Prof.
professora	Prof.
Respectable Senyor	Rble. Sr.
Respectable Senyora	Rble. Sra.
Reverend	Rev.

Reverend Senyor	Rev. Sr.
Reverenda Senyora	Rev. Sra.
Reverendíssim	Rvdm.
Reverendíssim Pare	Rvdm. P.
Reverendíssima	Rvdma.
Reverendíssima Mare	Rvdma. M.
Sa Altesa Reial	S. A. R.
Sa Excel·lència	S. E.
Sa Majestat	S. M.
Sa Santedat	S. S.
Sa Senyoria	S. S.
sant	St.
santa	Sta.
Sir	(no en té)
senyor	Sr.
senyora	Sra.

ABREVIATURES DELS TRACTAMENTS DE PERSONA

Abreviatura

Tractament desenvolupat

Dr.	doctor
Dra.	doctora
Emm. i Rvdm. Sr.	Eminentíssim i Reverendíssim Senyor
Emm. Sr.	Eminentíssim Senyor
Emm. i Rvdma. Sra.	Eminentíssima i Reverendíssima Senyora
Emma. Sra.	Eminentíssima Senyora
Espect. Sr.	Espectable Senyor
Espect. Sra.	Espectable Senyora
Exc.	Excel·lència
Exc. Sr.	Excellent Senyor
Exc. Sra.	Excellent Senyora
Excm. i Mgfc. Sr.	Excellentíssim i Magnífic Senyor
Excm. i Rvdm.	Excellentíssim i Reverendíssim
Excm. Sr.	Excellentíssim Senyor
Excma. i Mgfc. Sra.	Excellentíssima i Magnífica Senyora
Excma. Sra.	Excellentíssima Senyora
H. Sr.	Honorable Senyor
H. Sra.	Honorable Senyora
Hble. Sr.	Honorable Senyor
Hble. Sra.	Honorable Senyora
Hda. Sra.	Honrada Senyora
Ht. Sr.	Honrat Senyor
I. Sr.	Il·lustre Senyor
I. Sra.	Il·lustre Senyora
Il·lm. Sr.	Il·lustríssim Senyor
Il·lma. Sra.	Il·lustríssima Senyora
Il·ltre. Sr.	Il·lustre Senyor
Il·ltre. Sra.	Il·lustre Senyora
Im. Sr.	Il·lustríssim Senyor

Ima. Sra.	Ilustríssima Senyora
M. Exc. Sr.	Molt Excellent Senyor
M. Exc. Sra.	Molt Excellent Senyora
M. H. Sr.	Molt Honorable Senyor
M. H. Sra.	Molt Honorable Senyora
M. Hble. Sr.	Molt Honorable Senyor
M. Hble. Sra.	Molt Honorable Senyora
M. I. Sr.	Molt Il·lustre Senyor
M. I. Sra.	Molt Il·lustre Senyora
M. Il·ltre. Sr.	Molt Il·lustre Senyor
M. Il·ltre. Sra.	Molt Il·lustre Senyora
Magn. Sr.	Magnífic Senyor
Magn. Sra.	Magnífica Senyora
Mgfc. Sr.	Magnífic Senyor
Mgfc. Sra.	Magnífica Senyora
Mn.	mossèn
Mons.	Monsenyor
P.	pare
Prof.	professor/ra
Pvre.	prevere
Rble. Sr.	Respectable Senyor
Rble. Sra.	Respectable Senyora
Rev.	Reverend/da
Rev. Sr.	Reverend Senyor
Rev. Sra.	Reverenda Senyora
Rvdm.	Reverendíssim
Rvdm. P.	Reverendíssim Pare
Rvdma.	Reverendíssima
Rvdma. M.	Reverendíssima Mare
S. A. R.	Sa Altesa Reial
S. E.	Sa Excel·lència
S. M.	Sa Majestat
S. S.	Sa Santedat
S. S.	Sa Senyoria
Sr.	senyor
Sra.	senyora
St.	sant
Sta.	santa

Les altres abreviatures es componen en minúscula, llevat que estiguin a començament de paràgraf o vagin darrere d'un punt.²

3.5. Les abreviatures d'expressions estrangeres s'han d'escriure en cursiva, com ho faríem amb les expressions que representen, especialment si es tracta de textos d'una certa formalitat.

[24] *op. cit.* (*per opere citato*)

[25] *c.* (*per circa*)

2. Vegeu el capítol VIII, § 2.

3.6. Només podem posar una marca de plural en les abreviatures formades per contracció (cf. § 3.3), ja que conserven el caràcter o els caràcters finals del mot.

[26] Sres. (*per senyores*)

[27] ptes. (*per pessetes*)

Les abreviatures formades per truncament o suspensió no porten cap marca per indicar que representen mots que estan en plural, ja que se n'ha elidit justament la part final.

[28] núm. (*per número / números*)

[29a] p. (*per pàgina / pàgines*)

En algunes obres es dobla la inicial de certes abreviatures per indicar que el mot està en plural, però és un ús poc coherent des d'un punt de vista tipogràfic.

[29b] ~ pp. (*per pàgines*)

3.7. En les obres lexicogràfiques s'acostumen a senyalar les abreviatures amb un altre tipus de lletra (generalment, amb lletra cursiva) en comptes de fer-ho mitjançant un punt (ex. [30]), però no és correcte de prescindir del punt si no es canvia el tipus de lletra (ex. [31a]).

[30] copagorja *f ant arm* Daga.

[31a] * escopidor -a [...] Defensa de fusta, rajola, etc., posada a la part baixa d'un portal [...].

[31b] escopidor -a [...] Defensa de fusta, rajola, etc., posada a la part baixa d'un portal [...].

En aquestes obres, les abreviatures d'expressions d'altres llengües s'han de compondre igualment en cursiva si estan en un context de lletra rodona, i en rodona si el context és de lletra cursiva.

3.8. Les abreviatures es llegeixen com si l'expressió no estigués abreujada. Així, escrivim *p. o.*, però llegim «per ordre».

3.9. El punt o la barra finals de les abreviatures no s'han de tractar, en principi, com a signes de puntuació del text; però sí que s'ha d'evitar el contacte immediat de dos punts seguits.

[32a] * [...] i acaba amb l'abreviatura p. Així podem garantir [...]

[32b] [...] i acaba amb l'abreviatura p. Així podem garantir [...]

[33] [...] i acaba amb una abreviatura (p.). Així podem garantir [...]

[34] [...] i acaba la frase amb una abreviatura: «p.». Així podem garantir [...]

[35] [...] i etc.! Així no garantirem mai [...]

[36a] * [...] i pot acabar amb l'abreviatura p... Així podem garantir [...]

[36b] [...] i pot acabar amb l'abreviatura p... Així podem garantir [...]

A final de paràgraf, és preferible no haver d'acabar amb una abreviatura, especialment si es tracta de l'abreviatura *etc.* ('etcètera'), que s'hauria de desenvolupar sempre.

[37a] ~ ...si no teniu esma de fer-ho, o de dir-ho, etc. (*Quan es tracta d'un punt i a part.*)

[37b] ...si no teniu esma de fer-ho, o de dir-ho, etcètera. (*Quan es tracta d'un punt i a part.*)

4. Les sigles

4.1. La sigla és la lletra o les lletres, generalment inicials, del nom de persones (nom i cognoms), d'empreses, d'associacions, de publicacions, d'instruments, de documents i d'altres entitats concretes o abstractes que s'usen per comoditat en comptes del nom sencer, especialment en la pràctica comercial i burocràtica. De vegades, conté també alguna xifra o algun símbol.

4.2. Les sigles s'escriuen en lletra versal, i no s'han de posar punts al final de cada mot escurçat ni s'han de deixar espais entremig.

- [38a] IVAP (*per* Institut Valencià d'Administració Pública)
- [39a] EUA (*per* Estats d'Units d'Amèrica)
- [40a] BERD (*per* Banc Europeu de Reconstrucció i Desenvolupament)
- [41a] CCN (*per* Club Català de Naturisme)

En general, cal evitar d'escriure en minúscula les sigles, a fi d'impedir que es puguin confondre amb noms comuns i per tal de mantenir-ne la unitat gràfica.

- [42a] * basic < BASIC (*per* beginners all-purpose symbolic instruction code)
- [43a] * cap < CAP (*per* centre d'assistència primària)

En el cas que una sigla esdevingui un terme nou amb definició pròpia i sigui recollit així en els diccionaris generals, aleshores s'ha d'escriure totalment en minúscula i deixa de ser considerada una abreviació (p. ex., *sonar*, *sida*).

Alguns editors —especialment els dels mitjans de comunicació— componen en caixa alta i baixa les sigles formades per més lletres que les pures inicials amb vista a diferenciar-les de les formades per les lletres inicials, en les quals cada lletra en caixa alta es pot interpretar com la lletra inicial d'una paraula, o bé perquè consideren que les majúscules són massa ostensives.

- [44a] ~ Sedec < SEDEC (*per* Servei d'Ensenyament Català)
- [45a] ~ Enpetrol < ENPETROL (*per* Empresa Nacional de Petróleos)

Per les mateixes raons exposades més amunt, si es considera excessiva la grafia amb majúscules de les sigles, és preferible, aleshores, de compondre-les en lletra versaleta totes.

[38b] IVAP	[39b] EUA
[40b] BERD	[41b] CCN
[42b] BASIC	[43b] CAP
[44b] SEDEC	[45b] ENPETROL

4.3. Algunes sigles han estat creades pels responsables de l'entitat que designen —entesa en sentit ampli—, o pels seus usuaris, amb alguna minúscula enmig o al final. Aquest ús només és admissible en el món de la biblioteconomia i la documentació per designar títols d'obres, atesa la gran quantitat d'obres que podrien tenir idèntica sigla.

- [46] DECat (*per* Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana)
- [47] LiA (*per* Llengua i Administració)

Alguns autors i editors componen les sigles de les publicacions en cursiva, pel fet que el títol de les publicacions va en cursiva. Creiem que es tracta d'un ús obsolet i que és innecessari mantenir aquest paral·lelisme, perquè ens portaria a haver de compondre en cursiva totes les sigles que provinguin d'enunciats en cursiva, cosa que no fa ningú.

Les sigles d'altres llengües que tenen una versió catalana han de ser emprades en aquesta versió en els textos catalans. En els textos científics, però, és recomanable de no traduir, en general, les sigles de termes científics i tècnics, amb la finalitat de mantenir al màxim la uniformitat internacional (així, és preferible fer servir *DNA* —en comptes de *ADN*— per representar l'àcid desoxiribonucleic).

[63] ONU (*per* Organització de les Nacions Unides, *i no* UNO, *per* United Nations Organisation)

[63 *bis*] El diàmetre de doble hèlix de la molècula de DNA mesura 50 Å, i a cada volta completa hi ha deu parells de bases.

4.8. Si anteposem l'article definit a la sigla, hem de tenir en compte que no hi ha un criteri únic que se segueixi en general pel que fa a l'apostrofació de l'article definit i de la preposició *de*.³

4.9. Les sigles que es poden llegir com si fossin mots són anomenades també *acrònims* (v. § 4.10), però aquesta denominació no és adequada.

[64] CIDOB (*per* Centre d'Informació i Documentació a Barcelona)

[65] IEC (*per* Institut d'Estudis Catalans)

4.10. Alguns autors estableixen diferències entre *sigla* i *acrònim*, però la distinció entre aquests conceptes és poc precisa. Així, hi ha autors que consideren que els acrònims són només les sigles que resulten de l'acoblament de síl·labes o fragments dels mots de què provenen (aquest és el criteri de la norma ISO 704 del 15.7.1987).

[66] RUMASA (*per* Ruiz Mateos, SA)

[67] INCACARN (*per* Institut Català de la Carn)

[68] INTELSAT (*per* international telecommunication satellite)

En general, els mitjans de comunicació només consideren com a acrònims les sigles formades per més lletres que les pures inicials, sempre que es puguin llegir com un mot.

[69*a*] ~ Accat (*per* Associació Conèixer Catalunya)

[69*b*] ACCAT

[70*a*] ~ Renfe (*per* Red Nacional de Ferrocarriles Españoles)

[70*b*] RENFE

D'altres entitats consideren que els acrònims són sigles que han estat totalment lexicalitzades.

[71] ovni (*de la sigla* OVNI, '*objet* volador no identificat')

[72] radar (*de la sigla* RADAR, '*radio* detection and ranging')

[73] sida (*de la sigla* SIDA, '*síndrome* d'immunodeficiència adquirida')

Tanmateix, sembla que el que tenen en comú les diferents definicions de *acrònim* és que es tracta d'una sigla que es pot llegir com si fos un mot (com hem apuntat al § 4.9), és a dir, sil·labejant-la (sense haver-la de lletrejar). Aquest concepte inclou també sigles com ara les següents, que no corresponen a cap de les dues classes damunt enunciades.

[74] CARIC (*per* Comissió Interdepartamental d'Ajuda per a la Reconversió Industrial de Catalunya)

[75] IEC (*per* Institut d'Estudis Catalans)

[76] IVAM (*per* Institut Valencià d'Art Modern)

3. Per a l'estudi i la discussió de les diferents propostes que hi ha, ens remetem al capítol VII, § 14.2.3.

4.11. Algunes sigles han passat a designar marques o entitats allunyades del seu significat original, per raons conceptuals o històriques. En aquestes abreviacions és admissible l'ús de la caixa alta i baixa.

- [77a] EUMO (*per* Escola Universitària de Mestres d'Osona)
- [77b] Eumo (*empresa editorial de la Universitat de Vic*)
- [78a] SEAT (*per* Sociedad Española de Automóviles de Turismo)
- [78b] Seat (*representant espanyola de l'empresa alemanya Volkswagen*)

4.12. Finalment, hi ha designacions de marques i productes que poden haver estat formades per acronímia, però que també poden haver estat creades pel senzill desig de trobar un nom comercial fàcil de recordar i que s'associï sense dificultats amb la denominació a què fa referència. En realitat, es tracta de noms compostos als quals es dona un valor de marca que representa, amb menys mots, la denominació oficial de l'empresa o institució. Aquestes denominacions, si són formades amb algun mot sençer o amb afixos, no fan part de les abreviacions.

- [79a] * AEROMEXICO (*per* Aerovías de México, SA de C. V.; *segurament, ha estat formada per la forma prefixada aero- i el topònim México*)
- [79b] Aeroméxico
- [80a] TERMCAT (*per* Centre de Terminologia per a la Llengua Catalana)
- [80b] Termcat
- [81a] NORCAM (*per* Comissió per a la Normalització de l'Ús de la Llengua Catalana en l'Àmbit del Consell de Col·legis de Metges de Catalunya i de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears)
- [81b] Norcam
- [82a] INCAVI (*per* Institut Català de la Vinya i del Vi)
- [82b] Incavi

4.13. Els veritables acrònims (és a dir, les abreviacions formades per fragments dels mots que formen la denominació desenvolupada) que representen noms propis es poden escriure totalment en majúscula (grafia especialment recomanada) o únicament amb la inicial absoluta en majúscula (tan sols en el cas de noms propis).

- [83a] PROSEREM (*per* Programa Selectivo de Revisión de Medicamentos)
- [83b] Proserem
- [84a] COVIDES (*per* Cooperativa Vinícola del Penedès)
- [84b] Covides

No és acceptable, però, d'escriure amb la inicial en majúscula o totalment en minúscula els acrònims relatius a noms comuns.

- [85a] ALGOL (*per* algorithmic language 'llenguatge algorítmic')
- [85b] * Algol
- [85c] * algol

5. Els símbols

5.1. El símbol és la forma abreujada o qualsevol altre signe que un organisme, generalment oficial i sovint internacional, pren com a representació d'una cosa o d'una operació.

5.2. Els símbols no porten punts ni espais entremig. Tampoc no porten marques de plural.

[86] g (<i>per gram</i>)	[87] min (<i>per minut</i>)
[88] km (<i>per quilòmetre o quilòmetre</i>) ⁴	

5.3. S'escriuen amb lletres i amb la inicial en majúscula els símbols corresponents a:

a) Les unitats de mesurament que provenen d'un nom propi.

[89] Hz (<i>per hertz; Heinrich Hertz fou el físic alemany que inventà l'oscil·lador i el ressonador que porten el seu nom, aconseguí d'obtenir ones elèctriques d'alta freqüència i investigà la natura dels raigs catòdics</i>)
[90] V (<i>per volt; Alessandro Volta fou el físic italià que inventà la pila elèctrica</i>)

El símbol que representa el litre té doble grafia (l, L).⁵ Per claredat, és preferible de fer servir la segona.

b) Els set prefixos que representen els múltiples més grans.

[91] M (<i>per mega, 10⁶</i>)	[92] G (<i>per giga, 10⁹</i>)
[93] T (<i>per tera, 10¹²</i>)	[94] P (<i>per peta, 10¹⁵</i>)
[95] E (<i>per exa, 10¹⁸</i>)	[96] Z (<i>per zetta, 10²¹</i>)
[97] Y (<i>per yotta, 10²⁴</i>)	

c) Els elements químics.

[98] Li (<i>per liti</i>)	[99] O (<i>per oxigen</i>)
[100] Na (<i>per sodi</i>)	

d) Els noms dels punts cardinals que fan part de la denominació internacional dels vents i dels rumbos.⁶

[101] N (<i>per nord</i>)	[102] NNE (<i>per nord-nord-est</i>)

5.4. Alguns símbols porten xifres o lletres volades, barres entremig i altres signes que cal respectar.

[103] km/h (<i>per quilòmetres [partits] per hora</i>)	
[104] °F (<i>per grau Fahrenheit</i>)	[105] % (<i>per tant per cent</i>)

5.5. Els nombres ordinals es poden escriure amb l'última lletra del nom al costat de la xifra, o bé amb un punt i l'última lletra del nom volada (opció, aquesta darrera, menys bona que la primera).⁷

[106a] 3r (<i>per tercer</i>)	[106b] ~ 3. ^r
[107a] 18a (<i>per divuitena</i>)	[107b] ~ 18. ^a

Un cas excepcional de flexió dels símbols és el dels nombres ordinals plurals, que es componen de la mateixa manera, però amb les dues últimes lletres del nom, en comptes de l'última.

4. El TERMCAT recomana de fer servir sempre el terme *quilòmetre* en textos tècnics i científics.

5. L'organisme internacional encarregat de fixar els símbols de les unitats de la física (IUPAP) va proposar de fer servir el símbol L per representar el litre, atès que la *el* minúscula es podia confondre fàcilment amb un 1.

6. Recordem que aquests símbols no han de portar guions entremig.

7. La grafia dels ordinals amb punt i lletra volada només és admissible en la tipografia tradicional, però sempre que sigui possible preferirem de compondre'ls amb la lletra al costat i sense punt.

- [108a] 4ts (*per* quarts) [108b] ~ 4.^{ts}
[109a] 21es (*per* vint-i-unenes) [109b] ~ 21.^{es}

5.6. Els símbols es llegeixen com si el terme abreujat estigués escrit amb totes les lletres del nom. Així, escrivim *m*, però llegim «metre».

5.7. Dins els símbols, hi ha també els *codis*, definits per Joan Solà de la manera següent: «un codi fóra el resultat de reemplaçar totes les lletres o els símbols d'un missatge per altres lletres o símbols, de manera que el significat del missatge restés secret fins que no ens el “descodifiquessin”». ⁸ Així mateix, afirma que en certs casos, si més no, l'ordre i la posició dels signes són rellevants, com ho són en els grups de xifres de l'International Standard Book Number (ISBN), en la numeració de les targetes de crèdit, en els codis de barres, etcètera.

En qualsevol cas, pel que fa a la grafia, s'han de representar —tant si es tracta de lletres com si es tracta de signes especials— com a símbols que són, en sentit ampli.

- [110] BCN (*per* Barcelona, en l'àmbit de l'aviació comercial)
[111] A (*per* Àustria, en els distintius d'estat dels vehicles de motor)

6. Els símbols científics

6.1. El desenvolupament i l'especialització de les ciències han portat a la redacció i l'edició de textos cada vegada més complexos, plens de símbols i fórmules que s'han de compondre d'acord amb les recomanacions dels organismes internacionals corresponents, especialment la IUPAC (Unió Internacional de Química Pura i Aplicada) i la IUPAP (Unió Internacional de Física Pura i Aplicada).

6.2. Per bé que aquests símbols aprofiten gairebé tots els recursos que facilita la tipografia (rodona, cursiva, negreta rodona, negreta cursiva, versaleta rodona i majúscula en combinació amb els diferents tipus), no ho fan d'una manera aleatòria, sinó que segueixen unes pautes que podem tenir en compte a l'hora de redactar o corregir textos d'aquesta classe:⁹

a) Com que la major part dels símbols científics que s'escriuen amb lletres consten tan sols d'una o dues lletres, el criteri general de la composició d'aquests símbols és fer servir la lletra cursiva, per distingir-los del tipus de lletra general del text.

- [112] *a* (*per* constant d'acoblament fi)
[113] *St* (*per* nombre de Stanton)
[114] *Fr* (*per* nombre de Froude)
[115] *T* (*per* temperatura termodinàmica)

b) Tanmateix, n'hi ha tants que cal recórrer a altres tipus de lletra per diferenciar-los. Amb aquesta finalitat, es fan servir també les lletres de l'alfabet grec, amb les mateixes combinacions de tipus de lletra. **Dins caixa alta, el símbol manté la seva caixa.**

- [116] *a* (*per* acceleració)
[117] *St* (*per* stokes)

8. SOLÀ, Joan. «Vivim codificats (1)». *Avui* (13 juny 1992), p. xi del suplement *Cultura*.

9. Per a una exposició més detallada sobre la grafia dels símbols científics, v. JOSEP M. MESTRES (coord.), *Criteris i altres materials per a la correcció i l'edició de textos a l'Institut d'Estudis Catalans*, 2006, p. 109-127 (v. la bibliografia).

- [118] M (*per molar*)
 [119] Θ (*per moment quadrupolar*)
 [120] Θ (*per temperatura*)
 [121] π (*per nombre pi, constant equivalent a 3,141 592 653 589 79*)

c) Així, es componen amb lletra rodona els anomenats «prefixos» del sistema internacional d'unitats,¹⁰ els símbols de les unitats mateixes, els símbols dels elements químics i els símbols de les partícules.

- [122] da (*per deca, equival a multiplicar per 10² la unitat que acompanya*)
 [123] W (*per watt, unitat de potència i flux radiant del sistema internacional*)
 [124] S (*per sofre*)
 [125] μ (*per muó*)

d) En canvi, s'acostumen a compondre en negreta els moments, els vectors i els tensors.

- [126] **M** (*per moment d'una força*)
 [127] **B** (*per densitat de flux magnètic*)
 [128] **S** (*representa un tensor qualsevol*)

7. Llista dels termes físics, químics i matemàtics més usuals simbolitzats

7.1. Atesa la complexitat tipogràfica de la grafia dels símbols científics que acabem de veure, és recomanable consultar sempre una obra de referència que sigui fiable; cal anar amb compte, perquè de vegades els editors no són prou curosos en aquest aspecte.

Per confegir la llista que segueix ens hem basat en l'obra de la IUPAC *Magnituds, unitats i símbols en química física* (v. la bibliografia), i consta de les taules següents:

- «Termes físics, químics i matemàtics més usuals simbolitzats», en què cada terme és seguit del símbol o símbols corresponents;
- «Símbols físics, químics i matemàtics no alfabetitzables», que aplega els símbols que no es poden ordenar alfabèticament, seguits del terme corresponent;
- «Símbols físics, químics i matemàtics encapçalats per lletres de l'alfabet llatí», que conté els símbols en què, com a mínim, el primer signe és una lletra de l'alfabet llatí, i
- «Símbols físics, químics i matemàtics encapçalats per lletres gregues», que conté els símbols en què, com a mínim, el primer signe és una lletra de l'alfabet grec.

El contingut de l'última taula és precedit del repertori de lletres de l'alfabet grec, tant en minúscula com en majúscula, tant en rodona com en cursiva.

7.2. En l'ordenació dels símbols formats per la mateixa seqüència de signes, hem tingut en compte els criteris següents, que s'han aplicat per l'ordre en què els enumere-rem:¹¹

- 1r) La minúscula va abans que la versaleta.
- 2n) La versaleta va abans que la majúscula.
- 3r) La negreta cursiva va abans que la regular cursiva.

10. De fet, es tracta de formes prefixades que s'adjunten al nom de les unitats per designar els múltiples i submúltiples corresponents. El *sistema internacional d'unitats* (o, simplement, *sistema internacional* —SI—) és un conjunt coherent d'unitats de mesurament que té com a unitats fonamentals el *metre* (longitud), el *kilogram* (massa), el *segon* (temps), l'*ampere* (intensitat de corrent elèctric), el *kelvin* (temperatura), el *mol* (quantitat de substància) i la *candela* (intensitat lluminosa).

11. Per als altres criteris d'ordenació, v. el capítol xiv.

- 4t) La regular cursiva va abans de la negreta rodona.
 5è) La negreta rodona va abans que la regular rodona.
 6è) Les lletres amb un dibuix diferent van abans que les lletres compostes amb la tipografia habitual del mateix tipus.
 7è) Les lletres modificades van al final de la lletra normal corresponent.

- [129] *a* acceleració
a difusivitat tèrmica
a any
A potencial del vector magnètic
A afinitat de reacció
A absorptància
A ampere
 ⟨*a*⟩ valor mitjà de *a*

TERMES FÍSICS, QUÍMICS I MATEMÀTICS MÉS USUALS SIMBOLITZATS

absorptància	$A B$	angle pla	$\alpha \beta \gamma \theta \phi$
absorptància neperiana	B	angle sòlid	$\omega \Omega$
absortància	α	àngstrom (unitat de longitud)	Å
acceleració	a	antimoni (element químic de nombre atòmic 51)	Sb
acceleració de caiguda lliure	g	any (unitat de temps)	a
acceleració de la gravetat	g	any llum ('light year', unitat de longitud)	a. ll. l. y.
acció	J	aproximadament igual a	≈
actini (element químic de nombre atòmic 89)	Ac	arccosinus de x	arccos x
activació	‡	arcsinus de x	arcsin x
activitat	$a A$	arctangent de x	arctan x
activitat radioactiva	A	àrea	$A S$
activitat absoluta	λ	àrea (unitat de superfície)	a
admitància	Y	àrea per molècula	σ
adsorbt/ida	a ads	àrea superficial específica	a
afinitat de reacció	$\mathcal{A} A$	argent (element químic de nombre atòmic 47)	Ag
altura	b	argó (element químic de nombre atòmic 18)	Ar
alumini (element químic de nombre atòmic 13)	Al	argument de $z = a + ib$	arg $z =$ arctan (b/a)
americ (element químic de nombre atòmic 95)	Am	arrel n -èsima de a	$\sqrt[n]{a} a^{1/n}$
ampere (llegit «amper»; unitat d'intensitat de corrent elèctric del sistema internacional)	A	arrel quadrada de a	$\sqrt{a} a^{1/2}$
amplada	b	arrel quadrada de menys u	i
amplària	b	arsènic (element químic de nombre atòmic 33)	As
amplària de nivell	Γ	asimptòticament igual a	≈
angle de Bragg	θ	àstat (element químic de nombre atòmic 85)	At
angle de contacte	θ	atmosfera (unitat de pressió)	atm
angle de dispersió	θ	atomització	at
angle de pèrdua	δ		
angle de rotació òptica	α		

atto (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^{-18} la unitat a la qual acompanya)	a	càrrega elemental	e
avançament de la reacció	ξ	cavall de vapor (unitat de potència)	hp
bar (unitat de pressió)	bar	centi (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^{-2} la unitat a la qual acompanya)	c
bari (element químic de nombre atòmic 56)	Ba	centilitre (unitat de volum)	cL cl
barn (unitat de superfície)	b	centímetre (unitat de longitud)	cm
base dels logaritmes neperians	e	ceri (element químic de nombre atòmic 58)	Ce
becquerel (unitat d'activitat [radioactiva] del sistema internacional)	Bq	cesi (element químic de nombre atòmic 55)	Cs
bel (unitat de nivell de potència)	B	clàusius (unitat d'entropia)	Cl
beril·li (element químic de nombre atòmic 4)	Be	clor (element químic de nombre atòmic 17)	Cl
berkel·li (element químic de nombre atòmic 97)	Bk	cobalt (element químic de nombre atòmic 27)	Co
biot (unitat d'intensitat de corrent elèctric)	Bi	coeficient d'absorció	a K α
bismut (element químic de nombre atòmic 83)	Bi	coeficient d'absorció acústica	α
bit (unitat d'informació)	bit	coeficient d'absorció molar	ϵ
bohr (unitat de longitud)	b	coeficient d'absorció molar decimal	ϵ
bohri (element químic de nombre atòmic 107)	Bh	coeficient d'absorció molar neperià	κ
bor (element químic de nombre atòmic 5)	B	coeficient d'activitat	f γ
brom (element químic de nombre atòmic 35)	Br	coeficient de difusió	D
byte (llegit «bait»; unitat d'informació)	b B	coeficient de dilatació	α
cadmi (element químic de nombre atòmic 48)	Cd	coeficient de dilatació cúbica	γ
calci (element químic de nombre atòmic 20)	Ca	coeficient de fugacitat	ϕ
californi (element químic de nombre atòmic 98)	Cf	coeficient de Hall	A_H R
calor	q Q	coeficient de Joule-Thomson	μ
caloria (unitat d'energia)	cal	coeficient de Lorenz	L
candela (unitat d'intensitat lluminosa del sistema internacional)	cd	coeficient de Peltier	Π
capacitat	C	coeficient de pressió	β
capacitat calorífica	C	coeficient de pressió relativa	α_p
carboni (element químic de nombre atòmic 6)	C	coeficient de sedimentació	s
càrrega del protó	e	coeficient de Thomson	μ τ
càrrega elèctrica	Q	coeficient de transferència	α
		coeficient de transferència de calor	b k K α
		coeficient de transferència de massa	k_d
		coeficient de transferència electroquímica	α
		coeficient de transmissió	κ
		coeficient de transmissió acústica	τ
		coeficient de Van der Waals	a b

coeficient estequiomètric	ν	constant de Rydberg	R
coeficient osmòtic	ϕ	constant de Stefan-	σ
complexa conjugada	*	Boltzmann	
compressibilitat	κ	constant de Van der Waals	λ
concentració de B	[B]	constant de Van der Waals	$B \beta$
concentració en massa	$\gamma \rho$	retardada	
concentració en nombre	C	constant de Van der	A
concentració en quantitat	c	Waals-Hamaker	
concentració en quantitat	c	constant de velocitat	k
de substància		constant de velocitat de	λ
concentració superficial	Γ	desintegració	
conductància elèctrica	G	constant de velocitat de	k_d
conductància tèrmica	G	difusió	
conductivitat	$\gamma \kappa \sigma$	constant dels gasos	R
conductivitat iònica molar	$\lambda \Lambda$	constant gravitacional	G
conductivitat tèrmica	$k \lambda$	constant rotacional	$A B C$
conjunció de p i q	$p \wedge q$	constant zeta de Coriolis	ζ
conjunt gran canònic	Ξ	constants de distorsió	$\delta \Delta$
constant d'acoblament	D_{AB}	centrífuga	
dipolar directe		conté x	$A \ni x$
constant d'acoblament	D_{AB}	contingut en B	$A \subset B$
directe		coordenada cartesiana	$x y z$
constant d'acoblament	J_{AB}	espacial	
espín-espín		coordenada cilíndrica	$z \theta \rho$
constant d'acoblament	J_{AB}	coordenada de vibració de	S
espín-espín indirecte		simetria	
constant d'acoblament	K	coordenada de vibració	$r R \theta$
espín-espín reduït		interna	
constant d'acoblament	A	coordenada de vibració	q
espín-òrbita		normal	
constant d'acoblament	$a A$	coordenada fraccionària	$x y z$
hiperfi		coordenada generalitzada	q
constant d'anharmonicitat	$g x$	coordenada polar esfèrica	$r \theta \phi$
vibracional		corrent elèctric	$i I$
constant d'Avogadro	$L N_A$	correspon a	$\hat{=}$
constant d'equilibri	K	cosinus de x	$\cos x$
constant d'estructura fina	α	cosinus hiperbòlic de x	$\cosh x$
constant de blindatge	σ	cotangent de x	$\cot x$
constant de blindatge RMN	σ	cotangent hiperbòlica de x	$\coth x$
constant de Boltzmann	k	coulomb (llegit «culom»;	C
constant de cèl·la de	K	unitat de càrrega elèctrica	
conductivitat		del sistema internacional)	
constant de desintegració	λ	coure (element químic de	Cu
constant de distorsió	$d D$	nombre atòmic 29)	
centrífuga		criptó (element químic de	Kr
constant de Faraday	F	nombre atòmic 36)	
constant de força vibracional	$f F k_{rst} \phi_{rst}$	crystal·líquid	$cl lc$
constant de la llei de Henry	k_H	crystal·lí·lina	cr
constant de Madelung	$\mathcal{M} \alpha$	crom (element químic de	Cr
constant de massa atòmica	m_u	nombre atòmic 24)	
constant de Planck ($\hbar = h/\pi$)	$h \hbar$		

curi (element químic de nombre atòmic 96)	Cm	densitat relativa	$\underline{d}$
curie (llegit «curí»; unitat de radioactivitat)	Ci	densitat superficial	ρ_s
dalton (llegit «dàlton»; unitat de massa)	Da	derivada inexacta de f	$\dot{d}f$
darmstadtí (llegit «darmstati»; element químic de nombre atòmic 110)	Ds	derivada n -èsima de f	$d^n f / dx^n \mid f^{(n)}$
debye (llegit «debai»; unitat de moment dipolar elèctric)	D	derivada parcial de f	$\partial f / \partial x$
deca (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10 la unitat a la qual acompanya)	da	derivada parcial de x respecte al temps	$\partial x / \partial t$
decalitre (unitat de volum)	daL $\mid$ dal	derivada primera de f	$df/dx \mid D_x f \mid \partial_x f$
deci (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^{-1} la unitat a la qual acompanya)	d	derivada primera de x respecte al temps	$\dot{x}$
decilitre (unitat de volum)	dL $\mid$ dl	desplaçament	dpl
decímetre (unitat de longitud)	dm	desplaçament elèctric	D
defecte inercial	Δ	desplaçament químic	$\delta \mid \tau$
deformació cúbica	θ	deuteró	d
deformació de cisallament	γ	dia (unitat de temps)	d
deformació lineal	$e \mid \varepsilon$	diàmetre	d
deformació volúmica	θ	diàmetre de col·lisió	d
degeneració	$d \mid g$	diferència de A i B	$A \setminus B$
delta de Kronecker	δ	diferència de potencial elèctric	$E \mid U$
densitat d'energia	ρ	diferencial total de f	df
densitat d'energia radiant	w	diferent de	$\neq$
densitat d'estats	$N_E \mid \rho$	difusivitat tèrmica	a
densitat de càrrega	$q \mid \rho \mid \sigma$	dilució	dil
densitat de càrrega superficial	σ	dilució infinita	∞
densitat de col·lisions	Z	dina (unitat de força)	dyn
densitat de corrent	j	disjunció de p o q o d'ambdós	$p \vee q$
densitat de corrent de probabilitat	S	disprosi (element químic de nombre atòmic 66)	Dy
densitat de corrent elèctric	$j \mid J$	distància	d
densitat de flux magnètic	B	distància interatòmica	r
densitat de modes de vibració	$g \mid N_\omega$	divergència d'un camp vectorial A	$\nabla \cdot A \mid \operatorname{div} A$
densitat de probabilitat	P	dubni (element químic de nombre atòmic 105)	Db
densitat en massa	$\gamma \mid \rho$	einsteini (llegit «ainstaini»; element químic de nombre atòmic 99)	Es
densitat en nombre	n	electró	e
densitat en nombre de donadors	ρ	electronegativitat	χ
densitat espectral de modes de vibració	$g \mid N_\omega$	electró-volt (unitat d'energia)	eV
densitat màssica	$\gamma \mid \rho$	elevat a n	a^n
		elongació relativa	$e \mid \varepsilon$
		emitància	ε
		energia	E
		energia cinètica	$K \mid T$
		energia de desintegració	Q
		energia de dissociació	D
		energia de Gibbs	G
		energia de Hartree	E_h

energia de Helmholtz	A	factor de fricció	$f \mu$
energia de l'orbital	ε	factor de qualitat	Q
energia interna	U	factor de reflexió	ρ
energia potencial	$V \Phi$	factor de transmissió	$T \tau$
energia radiant	$Q W$	factor g	g
entalpia	H	factor preexponencial	A
entropia	S	factorial de n	$n!$
erbi (element químic de nombre atòmic 68)	Er	farad (unitat de capacitat elèctrica del sistema internacional)	F
erg (unitat d'energia)	erg	fase condensada	cd
escala δ	δ	fase fluida	fl
escandi (element químic de nombre atòmic 21)	Sc	femto (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^{-15} la unitat a la qual acompanya)	f
esforç	p / P	fermi (unitat de longitud)	f fm
espaiat reticular	d	fermi (element químic de nombre atòmic 100)	Fm
estàndard	$^\circ \text{^\circ}$	ferro (element químic de nombre atòmic 26)	Fe
estany (element químic de nombre atòmic 50)	Sn	finor	f
estat de transició	$\ddagger$	fluència	$F H$
estereoradian (unitat d'angle sòlid del sistema internacional)	sr	fluïdesa	ϕ
estronci (element químic de nombre atòmic 38)	Sr	fluor (element químic de nombre atòmic 9)	F
<i>étendue</i> ('rendiment', llegit «etandi»; de moment, no té denominació reconeguda en català)	$e E$	flux	J
europi (element químic de nombre atòmic 63)	Eu	flux d'energia del so	P
exa (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^{18} la unitat a la qual acompanya)	E	flux de probabilitat	S
excés de massa	Δ	flux elèctric	Ψ
excitació	*	flux magnètic	Φ
excitància radiant	M	força	F
exponencial de x	$e^x \exp x$	força electromotriu	E
extensió	ξ	força iònica	I
extensió de la reacció	ξ	força termoelectrica	E
factor d'absorció	α	forma monomèrica	mon
factor d'estructura	F	forma polimèrica	pol
factor de compressibilitat	Z	fòsfor (element químic de nombre atòmic 15)	P
factor de compressió	Z	fotó	γ
factor de Debye-Waller	$B D$	fracció en massa	w
factor de dispersió atòmica	f	fracció en nombre	x
factor de dissipació acústica	δ	fracció en quantitat	x
factor de freqüència	A	fracció en volum	ϕ
factor de freqüència de col·lisions	z	fracció molar	x
		fracció molar de gasos	y
		franci (element químic de nombre atòmic 87)	Fr
		franklin (unitat de càrrega elèctrica)	Fr

freqüència	f ν	grau (unitat d'arc)	°
freqüència angular	ω	grau Celsius (unitat de temperatura Celsius del sistema internacional)	°C
freqüència circular	ω		
freqüència de col·lisions	z		
fugacitat	f	grau de reacció	α
funció d'ona	ϕ ψ Ψ	grau Fahrenheit (unitat de temperatura)	°F
funció d'ona d'espín	α β	grau Rankine (unitat de temperatura)	°R
funció de Bloch	u	gray (unitat de dosi [de radiació] absorbida del sistema internacional)	Gy
funció de distribució d'un component de la velocitat	$f(c_x)$		
funció de distribució de la velocitat	$F(c)$		
funció de Hamilton	H	gruix	d δ
funció de Heaviside	ε	gruix d'una capa	t τ
funció de Lagrange	L	gruix d'una pel·lícula	b t
funció de Massieu	J	gruix invers de la doble capa	κ
funció de partició	q Q z Z Ω	gruixària	d δ
funció de Planck	Y	hafni (llegit «hafni», amb hac aspirada; element químic de nombre atòmic 72)	Hf
funció de treball	Φ	harmònics esfèrics	Y
funció delta de Dirac	δ	hassi (llegit «hassi», amb hac aspirada; element químic de nombre atòmic 108)	Hs
funció esglaonada unitària	ε		
funció gamma	Γ	hectàrea (unitat de superfície)	ha
funció gran de partició	Ξ	hecto (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10 ² la unitat a la qual acompanya)	h
funció harmònica esfèrica	Y	hectogram (unitat de massa)	hg
fusió	fus	hectolitre (unitat de volum)	hL hl
gadolini (element químic de nombre atòmic 64)	Gd	hectòmetre (unitat de longitud)	hm
gal (unitat d'acceleració)	Gal	heli (element químic de nombre atòmic 2)	He
galileu (unitat d'acceleració)	Gal	helió	h
galli (element químic de nombre atòmic 31)	Ga	henry (llegit «henri», amb hac aspirada; unitat d'inductància del sistema internacional)	H
galó (unitat de volum)	gal	hertz (llegit «erts»; unitat de freqüència del sistema internacional)	Hz
gamma (unitat de massa)	γ	hidrogen (element químic de nombre atòmic 1)	H
gas	g	holmi (llegit «holmi», amb hac aspirada; element químic de nombre atòmic 67)	Ho
gauss (unitat de densitat de flux magnètic)	G	hora (unitat de temps)	h
germani (element químic de nombre atòmic 32)	Ge		
giga (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10 ⁹ la unitat a la qual acompanya)	G		
gigabyte (unitat d'informació)	GB Gb		
gigaoctet (unitat d'informació)	GB Gb		
gra (unitat de massa)	gr		
gradient d'un camp escalar V	∇V grad V		
gradient de camp elèctric	g		
gram (unitat de massa)	g		
grau (unitat d'angle pla)	grad		

iarda (unitat de longitud)	yd	kilobyte (unitat d'informació)	kb kB
ideal	id	kilogram (unitat de massa del sistema internacional)	kg
idèntic a	$\equiv$	kilogram-força (unitat de força)	kgf
igual a	$=$	kilohertz (unitat de freqüència)	kHz
igual, per definició, a	$\cong$	kilojoule (unitat d'energia, treball i calor)	kJ
imantació	M	kilolitre (unitat de volum)	kL kl
immersió	imm	kilòmetre (unitat de longitud)	km
impedància	Z	kilooctet (unitat d'informació)	kB kb
increment finit	Δ	kilovolt (unitat de potencial elèctric i força electromotriu)	kV
increment infinitesimal	δ	kilovoltampere (unitat de potència)	kVA
índex d'absorció	k	kilowatt (unitat de potència i flux radiant)	kW
índex de Miller	$b k l$	kilowatt hora (unitat de treball i energia)	kWh
índex de refracció	n	lambda (unitat de volum)	λ
indi (element químic de nombre atòmic 49)	In	langmuir (unitat del producte pressió-volum)	L
inducció magnètica	B	lantani (element químic de nombre atòmic 57)	La
inductància	L	lawrenci (element químic de nombre atòmic 103)	Lr
inductància mútua	M	límit de $f(x)$ quan x tendeix a a	$\lim_{x \rightarrow a} f(x)$
integral coulombiana	$J \alpha$	líquid	l
integral de bescanvi	K	liti (element químic de nombre atòmic 3)	Li
integral de $f(x)$	$\int dx f(x) \int f(x) dx$	litre (unitat de volum)	L l
integral de ressonància	β	lliura (unitat de massa)	lb
integral de superposició	S	lliura per polzada quadrada (unitat de pressió)	psi
intensitat d'absorció	$A S \Gamma$	logaritme decimal de x	$\lg x \log_{10} x$
intensitat de camp elèctric	E	logaritme en base 2 de x	$\lg_2 x \log_2 x$
intensitat de camp magnètic	H	logaritme en base a de x	$\log_a x$
intensitat lluminosa	I	logaritme neperià de x	$\ln x \log_e x$
intensitat radiant	I	longitud	$l L$
intersecció de A i B	$A \cap B$	longitud d'arc	s
interval de temps característic	$T \tau$	longitud d'ona	λ
iode (element químic de nombre atòmic 53)	I	longitud de la cella unitat	$a b c$
iridi (element químic de nombre atòmic 77)	Ir	lumen (unitat de flux lluminós del sistema internacional)	lm
irradiància	E	luteci (element químic de nombre atòmic 71)	Lu
iterbi (element químic de nombre atòmic 70)	Yb	lux (unitat d'il·luminància del sistema internacional)	lx
itri (element químic de nombre atòmic 39)	Y		
joule (llegit «jul»; unitat d'energia, treball i calor del sistema internacional)	J		
kelvin (unitat de temperatura termodinàmica del sistema internacional)	K		
kilo (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^3 la unitat a la qual acompanya)	k		

magnesi (element químic de nombre atòmic 12)	Mg	micro (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10 ⁶ la unitat a la qual acompanya)	μ
magnetitzabilitat	ξ	micròmetre (unitat de longitud)	μ
magnetó de Bohr	μ _B	milla (unitat de longitud)	mi
magnetó nuclear	μ _N	milli (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10 ⁻³ la unitat a la qual acompanya)	m
magnitud d'activació	‡	milligram (unitat de massa)	mg
magnitud d'excés	E	millilitre (unitat de volum)	mL ml
manganès (element químic de nombre atòmic 25)	Mn	millímetre (unitat de longitud)	mm
massa	<i>m</i>	millímetre de mercuri (unitat de pressió)	mmHg
massa atòmica relativa o pes atòmic	<i>A_r</i>	minut (unitat d'arc)	'
massa de l'electró en repòs	<i>m_e</i>	minut (unitat de temps)	min
massa del neutró en repòs	<i>m_n</i>	mobilitat	μ
massa del protó en repòs	<i>m_p</i>	mobilitat elèctrica	<i>u</i> μ
massa molar	<i>M</i>	mòdul cúbic	<i>K</i>
massa molecular relativa	<i>M_r</i>	mòdul d'elasticitat	<i>E</i>
massa reduïda	μ	mòdul de cisallament	<i>G</i>
matriu de densitat	<i>P</i>	mòdul de compressió	<i>K</i>
màxim enter de ≤ <i>x</i>	ent <i>x</i> int <i>x</i>	mol (unitat de quantitat de substància del sistema internacional)	mol
maxwell (unitat de flux magnètic)	Mx	molalitat	<i>b</i> <i>m</i>
mega (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10 ⁶ la unitat a la qual acompanya)	M	molar (unitat de concentració)	<i>M</i>
megabyte (unitat d'informació)	MB Mb	molibdè (element químic de nombre atòmic 42)	Mo
megahertz (unitat de freqüència)	MHz	molt més gran que	≫ ≫
megaoctet (unitat d'informació)	MB Mb	molt més petit que	≪ ≪
meitneri (element químic de nombre atòmic 109)	Mt	moment	<i>p</i>
mendelevi (element químic de nombre atòmic 101)	Md	moment angular	<i>j</i> <i>J</i> <i>L</i> <i>N</i> π
menys	-	moment angular d'espín	<i>s</i> <i>S</i>
menys o més	∓	moment angular d'espín nuclear	<i>I</i>
mercuri (element químic de nombre atòmic 80)	Hg	moment angular d'un orbital electrònic	<i>l</i>
més	+	moment angular d'un orbital nuclear	<i>R</i>
més gran o igual que	≥ ≥	moment angular total	<i>F</i>
més gran que	>	moment d'inèrcia	<i>I</i> <i>J</i>
més o menys	±	moment d'una força	<i>M</i> <i>T</i>
més petit o igual que	≤ ≤	moment dipolar de transició	<i>M</i> <i>R</i>
més petit que	<	moment dipolar elèctric	<i>p</i> μ
mescla	mix	moment dipolar magnètic	<i>m</i> μ
metre (unitat de longitud del sistema internacional)	m		
micra (unitat de longitud)	μ		

moment magnètic de l'electró	μ_e	nombre de Froude	Fr
moment magnètic del protó	μ_p	nombre de Grashof	Gr
moment quadrupolar	Q Θ	nombre de Hartmann	Ha
muó	μ	nombre de Knudsen	Kn
nano (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^{-9} la unitat a la qual acompanya)	n	nombre de Lewis	Le
neó (element químic de nombre atòmic 10)	Ne	nombre de Mach	Ma
neodimi (element químic de nombre atòmic 60)	Nd	nombre de neutrons	N
neper	Np	nombre de nucleons	A
neptuni (element químic de nombre atòmic 93)	Np	nombre de Nusselt	Nu
neutrí	ν_e	nombre de Péclet	Pe
neutró	n	nombre de Prandtl	Pr
newton (llegit «niuton»; unitat de força del sistema internacional)	N	nombre de protons	Z
niobi (element químic de nombre atòmic 41)	Nb	nombre de Rayleigh	Ra
níquel (element químic de nombre atòmic 28)	Ni	nombre de Reynolds	Re
nitrogen (element químic de nombre atòmic 7)	N	nombre de Reynolds magnètic	Rm
no pertany a A	$x \notin A$	nombre de Schmidt	Sc
nobeli (element químic de nombre atòmic 102)	No	nombre de Sherwood	Sb
nombre atòmic	Z	nombre de simetria	s σ
nombre d'Alfvén	Al	nombre de Stanton	St
nombre d'augment (d'una lent o un conjunt de lents)	$\times$	nombre de Strouhal	St
nombre d'entitats	N	nombre de Weber	We
nombre d'estats	N W	nombre màssic	A
nombre d'Euler	Eu	nombre quàntic del component d'espín	Σ σ
nombre d'ona	σ	nombre quàntic del component de moment angular	k K m M Ω λ Λ
nombre d'ona angular	q	nombre quàntic principal	n
nombre d'ona de vibració harmònica	ω	nombre quàntic vibracional	l ν
nombre d'ona en el buit	$\tilde{\nu}$	octet (unitat d'informació)	b B
nombre de càrrega	z	oersted (llegit «érestet»; unitat d'intensitat de camp magnètic)	Oe
nombre de càrrega d'una reacció electroquímica	n	ohm (llegit «om»; unitat de resistència elèctrica del sistema internacional)	Ω
nombre de càrrega de la reacció d'una cel·la electroquímica	ν	operador coulombià	J
nombre de col·lisions	Z	operador de bescanvi	K
nombre de Cowling	Co	operador de Fock	F
nombre de Fourier	Fo	operador de rotació n -ari	C_n
		operador de simetria d'identitat	E
		operador de simetria d'inversió	i
		operador de simetria d'inversió fixa a l'espai	E^*
		operador de simetria de permutació	P
		operador de simetria rotació-reflexió	S_n

operador laplaciana	$\nabla^2 \mid \Delta = i \partial^2 / \partial x^2 + j \partial^2 / \partial y^2 + k \partial^2 / \partial z^2$	per mil	‰
		període	T
		període de semidesintegració	$t_{\frac{1}{2}} \mid T_{\frac{1}{2}}$
operador nabla	$\nabla = i \partial / \partial x + j \partial / \partial y + k \partial / \partial z$	període de semireacció	$t_{\frac{1}{2}}$
or (element químic de nombre atòmic 79)	Au	permeabilitat	μ
orbital atòmic	χ	permeabilitat del buit	μ_0
orbital molecular	ϕ	permitivitat	ϵ
ordre d'enllaç	ρ	permitivitat del buit	ϵ_0
ordre de reacció	$m \mid n$	pertany a A	$x \in A$
ordre de reflexió [de Bragg]	n	pes	$G \mid P \mid W$
osmi (element químic de nombre atòmic 76)	Os	pes estadístic	$W \mid \beta \mid \omega$
oxigen (element químic de nombre atòmic 8)	O	peta (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^{15} la unitat a la qual acompanya)	P
palladi (element químic de nombre atòmic 46)	Pd	peu (unitat de longitud)	ft
paràmetre d'asimetria	κ	pH (llegit «peac»)	pH
paràmetre d'energia	x	pió	π
paràmetre d'impacte	b	pla de reflexió	σ
paràmetre d'ordre de curt abast	σ	plata (element químic de nombre atòmic 47)	Ag
paràmetre d'ordre de llarg abast	s	platí (element químic de nombre atòmic 78)	Pt
paràmetre de Grüneisen	$\gamma \mid \Gamma$	plom (element químic de nombre atòmic 82)	Pb
paràmetre de temperatura inversa	β	plutoni (element químic de nombre atòmic 94)	Pu
parell de forces	$M \mid T$	poder de resolució	R
parsec (unitat de longitud)	pc	poder rotatori òptic específic	$[\alpha]$
part imaginària de $z = a + ib$	$\text{Im } z = b$	poise (llegit «pois»; unitat de viscositat)	P
part per bilió (en anglès americà, s'anomena <i>part per trillion</i>)	ppt	polaritzabilitat elèctrica d'una molècula	α
part per cent	ppc	polarització dielèctrica	P
part per cent milions	ppcm	poloni (element químic de nombre atòmic 84)	Po
part per mil	ppt	polzada (unitat de longitud)	in
part per mil bilions (en anglès americà, s'anomena <i>part per quadrillion</i>)	ppq	potassi (element químic de nombre atòmic 19)	K
part per mil milions (en anglès americà, s'anomena <i>part per billion</i>)	ppb	potència	P
part per milió	ppm	potència radiant	Φ
part real de $z = a + ib$	$\text{Re } z = a$	potencial d'hidrogen	pH
partícula alfa	α	potencial del vector magnètic	A
partícula beta	β	potencial elèctric	$V \mid \phi$
pascal (unitat de pressió i esforç del sistema internacional)	Pa	potencial elèctric de superfície	χ
per cent	%	potencial elèctric extern	ψ
		potencial elèctric intern	ϕ
		potencial electrocinètic	ξ
		potencial electroquímic	$\bar{\mu}$
		potencial químic	μ

potencial zeta	ζ	reacció de combustió	c
praseodimi (element químic de nombre atòmic 59)	Pr	reacció de formació	f
pressió	$p \mid P$	reactància	X
pressió osmòtica	Π	recobriments superficial	θ
pressió superficial	π	recorregut	s
primera constant de radiació	c	recorregut lliure mitjà	λ
primera hiperpolaritzabilitat	β	reflectància	ρ
probabilitat de transició	P	refracció molar	R
probabilitat de transició d'Einstein	$A \mid B$	relació de capacitats calorífiques	$\gamma \mid \kappa$
producte	Π	rem (unitat de dosi equivalent)	rem
producte escalar de a per b	$a \cdot b$	rendiment quàntic	$\phi \mid \Phi$
producte vectorial de a per b	$a \times b \mid a \wedge b$	reni (element químic de nombre atòmic 75)	Re
prometi (element químic de nombre atòmic 61)	Pm	resistència elèctrica	R
proporcional a	$\propto \mid \sim$	resistència tèrmica	R
protoactini (element químic de nombre atòmic 91)	Pa	resistivitat	ρ
protó	p	revolució (unitat d'angle pla)	r
pulsació	ω	revolució per minut (unitat de velocitat angular)	rpm
pulsància	ω	rodí (element químic de nombre atòmic 45)	Rh
quantitat	n	roentgen o röntgen (llegit «rentguen»; unitat d'exposició)	R
quantitat d'electricitat	Q	roentgeni o röntgeni (llegit «rentgueni»; element químic de nombre atòmic 111)	Rg
quantitat de moviment	$\vec{p}$	rotacional d'un camp vectorial A	$\nabla \times A \mid \text{curl } A \mid \text{rot } A$
quantitat de substància	n	rubidi (element químic de nombre atòmic 37)	Rb
quantitat química	n	ruteni (element químic de nombre atòmic 44)	Ru
quintar (unitat de massa)	q	rutherfordi (llegit «ruderfordi»; element químic de nombre atòmic 104)	Rf
quocient de reacció	Q	rydberg (llegit «rídberg»; unitat d'energia)	Ry
rad (unitat de dosi de radiació)	rad	samari (element químic de nombre atòmic 62)	Sm
radi	r	seaborgi (llegit «seborgui»; element químic de nombre atòmic 106)	Sg
radi (element químic de nombre atòmic 88)	Ra	secció eficaç	σ
radi de Bohr	a_0	secció eficaç d'absorció	σ
radi invers de l'atmosfera iònica	κ	secció eficaç d'absorció integrada	G
radian (unitat d'angle pla del sistema internacional)	rad	secció eficaç diferencial	I
radiància	L		
radó (element químic de nombre atòmic 86)	Rn		
raó de mobilitat	b		
raó entre la circumferència i el diàmetre d'un cercle	π		
raó giromagnètica	γ		
raó giromagnètica del protó	γ_p		
raó magnetogràfica	γ		
raó magnetogràfica del protó	γ_p		
rapidesa	$c \mid u \mid v \mid w$		
reacció	r		

segon (unitat d'arc)	"	tecneci (element químic de nombre atòmic 43)	Tc
segon (unitat de temps del sistema internacional)	s	telluri (element químic de nombre atòmic 52)	Te
segon coeficient del virial	B	temperatura	θ Θ
segona constant de radiació	c	temperatura Celsius	t
segona hiperpolaritzabilitat	γ	temperatura termodinàmica	T
seleni (element químic de nombre atòmic 34)	Se	temps	t
siemens (llegit «símens»; unitat de conductància elèctrica del sistema internacional)	S	temps característic	τ
sievert (llegit «sívert»; unitat de dosi equivalent del sistema internacional)	Sv	temps de relaxació	T τ
signe de a	sgn a	tendeix a	$\rightarrow$
silici (element químic de nombre atòmic 14)	Si	tensió d'una pel·lícula	Σ_f
símbol de Levi-Civita	ϵ	tensió de cisallament	τ
sinus de x	$\sin x$	tensió normal	σ
sinus hiperbòlic de x	$\sinh x$	tensió superficial	γ σ
sobrepotencial	η	tensor d'energia d'interacció quadrupolar	χ
sobretensió	η	tera (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^{12} la unitat a la qual acompanya)	T
sodi (element químic de nombre atòmic 11)	Na	terbi (element químic de nombre atòmic 65)	Tb
sofre (element químic de nombre atòmic 16)	S	tercer coeficient del virial	C
sòlid	s	terme electrònic	T
sòlid amorf	am	terme rotacional	F
solubilitat	s	terme total	T
solució	sln sol	terme vibracional	G
solució aquosa	aq	tesla (unitat d'inducció magnètica i densitat de flux magnètic del sistema internacional)	T
stokes (unitat de viscositat cinemàtica)	St	titani (element químic de nombre atòmic 22)	Ti
sublimació	sub	tona (unitat de massa)	t
substància pura	*	tori (element químic de nombre atòmic 90)	Th
substància vítria	vit	torr (unitat de pressió)	Torr
sumatori	Σ	transició	trs
susceptància	B	transmitància	T τ
susceptibilitat elèctrica	χ_e	treball	w W
susceptibilitat magnètica	κ χ	tritó	t
susceptibilitat magnètica molar	χ_m	tuli (element químic de nombre atòmic 69)	Tm
svedberg (llegit «esvétberg»; unitat de temps)	Sv	tungstè (element químic de nombre atòmic 74)	W
talli (element químic de nombre atòmic 81)	Tl	unça (unitat de massa)	oz
tangent de x	$\tan x$	unió de A i B	$A \cup B$
tangent hiperbòlica de x	$\tanh x$	unitat amagat	amagat
tàntal (element químic de nombre atòmic 73)	Ta		

unitat astronòmica (unitat de longitud)	AU UA	velocitat de reacció	v
unitat d'entropia (<i>entropy unit</i>)	e. u. u. e.	vida mitjana	τ
unitat de massa atòmica unificada	u	viscositat	η μ
unitat tèrmica britànica (unitat d'energia)	Btu	viscositat cinemàtica	ν
unitat X	X	volt (unitat de potencial elèctric i força electromotriu del sistema internacional)	V
ununbi (element químic de nombre atòmic 112)	Uub	volum	v V
ununhexi (element químic de nombre atòmic 116)	Uuh	volum a l'espai de fases	Ω
ununocti (element químic de nombre atòmic 118; encara se'n discuteix l'existència)	Uuo	volum específic	v
ununquadi (element químic de nombre atòmic 114)	Uuq	watt (llegit «vat»; unitat de potència i flux radiant del sistema internacional)	W
urani (element químic de nombre atòmic 92)	U	weber (llegit «uéber» o «véber»; unitat de flux magnètic del sistema internacional)	Wb
valor absolut de a	$ a $	xenó (element químic de nombre atòmic 54)	Xe
valor mitjà de a	ζ $\langle a \rangle$	yocto (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^{-24} la unitat a la qual acompanya)	y
vanadi (element químic de nombre atòmic 23)	V	yotta (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^{24} la unitat a la qual acompanya)	Y
vaporització	vap	zepto (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^{-21} la unitat a la qual acompanya)	z
vector a	a $(\vec{a})$ $\vec{a}$	zetta (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^{21} la unitat a la qual acompanya)	Z
vector d'ona	k q	zinc (element químic de nombre atòmic 30)	Zn
vector de Burgers	b	zirconi (element químic de nombre atòmic 40)	Zr
vector de desplaçament d'un ió	u		
vector de posició	r R		
vector de Poynting	S		
vector de reticle	R		
vector del reticle recíproc	$a^* b^* c^* G$		
vector fonamental de translació del reticle	$a b c$		
vector unitari	$e i j k$		
velocitat	$c u v w$		
velocitat angular	ω		
velocitat de canvi de concentració	r		
velocitat de flux	q		
velocitat de flux de calor	Φ		
velocitat de la llum en el buit	c_0		

SÍMBOLS FÍSICS, QUÍMICS I MATEMÀTICS NO ALFABETITZABLES

$=$	igual a	∇	operador nabla
$\equiv$	igual, per definició, a	∇^2	operador laplaciana
$\neq$	diferent de	∇V	gradient d'un camp escalar V
$\equiv$	idèntic a	$\nabla \cdot A$	divergència d'un camp vectorial A
$\approx$	correspon a	$\nabla \times A$	rotacional d'un camp vectorial A
$\sim$	asimptòticament igual a	$a \cdot b$	producte escalar de a per b
$\approx$	aproximadament igual a	$a \times b$	producte vectorial de a per b
$\sim$	proporcional a	$a \wedge b$	producte vectorial de a per b
$\propto$	proporcional a	$A \subset B$	A està contingut en B
∞	dilució infinita	$A \cup B$	unió de A i B
$\rightarrow$	tendeix a	$A \cap B$	intersecció de A i B
$>$	més gran que	$A \ni x$	el conjunt A conté x
$\gg$	molt més gran que	$A \setminus B$	diferència de A i B
$\ggg$	molt més gran que	$p \wedge q$	conjunció de p i q
$\gtrsim$	més gran o igual que	$p \vee q$	disjunció de p o q o d'ambdós
$\gtrless$	més gran o igual que	$x \in A$	x pertany a A
$\lessgtr$	més petit que	$x \notin A$	x no pertany a A
$\ll$	molt més petit que	*	complexa conjugada // excitació
$\lll$	molt més petit que	*	substància pura
$\lesssim$	més petit o igual que	/	divisió, quocient
$\lesseqgtr$	més petit o igual que	[B]	concentració de B
$\lessgtr$	menys	[α]	poder rotatori òptic específic
$-$	menys o més	'	minut (unitat d'arc)
$\mp$	més o menys	"	segon (unitat d'arc)
$\pm$	més	‡	[magnitud d']activació o estat de transició
$\times$	nombre d'augment (d'una lent o un conjunt de lents)	°	grau (unitat d'arc)
$\sqrt{a}$	arrel quadrada de a	°	estàndard
$\sqrt[n]{a}$	arrel n -èsima de a	*	estàndard
$\int f(x)dx$	integral de $f(x)$	%	per cent
$\int dx f(x)$	integral de $f(x)$	‰	per mil

SÍMBOLS FÍSICS, QUÍMICS I MATEMÀTICS
ENCAPÇALATS PER LLETRES DE L'ALFABET LLATÍ

a	acceleració	a	àrea (unitat de superfície)
a	vector a	a	atto (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^{-18} la unitat a la qual acompanya)
a	vector fonamental de translació del reticle	A	potencial del vector magnètic
a	activitat	$\mathcal{A}$	afinitat de reacció
a	àrea superficial específica	A	absorbància
a	coeficient d'absorció	A	activitat [radioactiva]
a	coeficient de Van der Waals	A	afinitat de reacció
a	constant d'acoblament hiperfí	A	àrea
a	difusivitat tèrmica	A	constant d'acoblament espín-òrbita
a	longitud de la cella unitat	A	constant d'acoblament hiperfí
a	adsorbit -ida		
a	any (unitat de temps)		

A	constant de Van der Waals-Hamaker	atm	atmosfera (unitat de pressió)
A	constant rotacional	AU	unitat astronòmica (unitat de longitud)
A	energia de Helmholtz	Au	or (element químic de nombre atòmic 79)
A	factor preexponencial <i>o</i> factor de freqüència	b	vector de Burgers
A	intensitat d'absorció	b	vector fonamental de translació del reticle
A	nombre de nucleons <i>o</i> nombre màssic	b	amplada <i>o</i> amplària
A	probabilitat de transició d'Einstein	b	coeficient de Van der Waals
A	ampere (llegit «amper»; unitat d'intensitat de corrent elèctric del sistema internacional)	b	longitud de la cel·la unitat molalitat
Å	àngstrom (unitat de longitud)	b	paràmetre d'impacte
ζ	valor mitjà de a	b	raó de mobilitat
$(\vec{a}), \vec{a}$	vector a	b	barn (unitat de superfície)
$\langle a \rangle$	valor mitjà de a	b	byte (llegit «bait»; unitat d'informació)
$ a $	valor absolut de a	b	bohr (unitat de longitud)
a^*	vector del reticle recíproc	b	octet (unitat d'informació)
a_0	radi de Bohr	B	densitat de flux magnètic <i>o</i> inducció magnètica
$a^{1/2}$	arrel quadrada de a	B	absorbància [neperiana]
$a^{1/n}$	arrel n -èsima de a	B	constant de Van der Waals retardada
A_H	coeficient de Hall	B	constant rotacional
a^n	a elevat a n	B	factor de Debye-Waller
A_r	massa atòmica relativa <i>o</i> pes atòmic	B	probabilitat de transició d'Einstein segon coeficient del virial
a. ll.	any llum (unitat de longitud)	B	susceptància
Ac	actini (element químic de nombre atòmic 89)	B	bel (unitat de nivell de potència)
ads	adsorbit -ida	B	bor (element químic de nombre atòmic 5)
Ag	plata <i>o</i> argent (element químic de nombre atòmic 47)	B	byte (unitat d'informació)
A_l	nombre d'Alfvén	B	octet (unitat d'informació)
Al	alumini (element químic de nombre atòmic 13)	B^*	vector del reticle recíproc
am	sòlid amorf	Ba	bari (element químic de nombre atòmic 56)
Am	americ (element químic de nombre atòmic 95)	bar	bar (unitat de pressió)
amagat	unitat amagat	Be	berilli (element químic de nombre atòmic 4)
aq	solució aquosa	Bh	bohri (element químic de nombre atòmic 107)
Ar	argó (element químic de nombre atòmic 18)	Bi	biot (unitat d'intensitat de corrent elèctric)
$\arccos x$	arccosinus de x	Bi	bismut (element químic de nombre atòmic 83)
$\arcsin x$	arcsinus de x	bit	bit (unitat d'informació)
$\arctan x$	arctangent de x	Bk	berkeli (element químic de nombre atòmic 97)
$\arg z = \arctan(b/a)$	argument de $z = a + ib$	Bq	becquerel (unitat d'activitat [radioactiva] del sistema internacional)
As	arsènic (element químic de nombre atòmic 33)		
at	atomització		
At	àstat (element químic de nombre atòmic 85)		

Br	brom (element químic de nombre atòmic 35)	cL	centilitre (unitat de volum)
Btu	unitat tèrmica britànica (unitat d'energia)	Cl	clàusius (unitat d'entropia)
c	vector fonamental de translació del reticle	Cl	clor (element químic de nombre atòmic 17)
c	velocitat	cm	centímetre (unitat de longitud)
c	concentració en quantitat [de substància]	Cm	curi (element químic de nombre atòmic 96)
c	longitud de la cella unitat rapidesa	C_o	nombre de Cowling
c	primera constant de radiació	Co	cobalt (element químic de nombre atòmic 27)
c	segona constant de radiació	$\text{coth } x$	cotangent hiperbòlica de x
c	centi (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^{-2} la unitat a la qual acompanya)	$\cos x$	cosinus de x
c	reacció de combustió	$\cosh x$	cosinus hiperbòlic de x
C	capacitat	$\cot x$	cotangent de x
C	capacitat calorífica	cr	crystal·lí -ina
C	concentració en nombre	Cr	crom (element químic de nombre atòmic 24)
C	constant rotacional	Cs	cesi (element químic de nombre atòmic 55)
C	tercer coeficient del virial	Cu	coure (element químic de nombre atòmic 29)
C	coulomb (llegit «culom»; unitat de càrrega elèctrica del sistema internacional)	$\text{curl } A$	rotacional d'un camp vectorial A
C	carboni (element químic de nombre atòmic 6)	d	constant de distorsió centrífuga
$^{\circ}\text{C}$	grau Celsius (unitat de temperatura Celsius del sistema internacional)	d	degeneració
$\hat{c}^*$	vector del reticle recíproc	d	densitat relativa
c_0	velocitat de la llum en el buit	d	diàmetre
C_n	operador de rotació n -ari	d	diàmetre de col·lisió
Ca	calci (element químic de nombre atòmic 20)	d	distància
cal	caloria (unitat d'energia)	d	gruix <i>o</i> gruixària
cd	candela (unitat d'intensitat lluminosa del sistema internacional)	d	espaïat reticular
cd	fase condensada	d	deci (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^{-1} la unitat a la qual acompanya)
Cd	cadmi (element químic de nombre atòmic 48)	d	deuteró
Ce	ceri (element químic de nombre atòmic 58)	d	dia (unitat de temps)
Cf	californi (element químic de nombre atòmic 98)	D	desplaçament elèctric
Ci	curie (llegit «curí»; unitat de radioactivitat)	D	coeficient de difusió
cl	centilitre (unitat de volum)	D	constant de distorsió centrífuga
cl	crystal·lí líquid	D	energia de dissociació
		D	factor de Debye-Waller
		D	debye (llegit «debai»; unitat de moment dipolar elèctric)
		D_{AB}	constant d'acoblament [dipolar] directe
		$\hat{d}f$	derivada inexacta de f
		da	deca (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10 la unitat a la qual acompanya)

Da	dalton (llegit «dàlton»; unitat de massa)	e^x	exponencial de x
dal	decalitre (unitat de volum)	e. u.	unitat d'entropia (' <i>entropy unit</i> ')
daL	decalitre (unitat de volum)	ent x	màxim enter de $\leq x$
Db	dubni (element químic de nombre atòmic 105)	Er	erbi (element químic de nombre atòmic 68)
df	diferencial total de f	erg	erg (unitat d'energia)
df/dx	derivada primera de f	Es	einsteini (llegit «ainstaini»; element químic de nombre atòmic 99)
$d^n f/dx^n$	derivada n -èsima de f	Eu	nombre d'Euler
$D_x f$	derivada primera de f	Eu	europi (element químic de nombre atòmic 63)
dil	dilució	eV	electró-volt (unitat d'energia)
div A	divergència d'un camp vectorial A	$\exp x$	exponencial de x
dl	decilitre (unitat de volum)	f	coeficient d'activitat
dL	decilitre (unitat de volum)	f	constant de força vibracional
dm	decímetre (unitat de longitud)	f	factor de dispersió atòmica
dpl	desplaçament	f	factor de fricció
Ds	darmstadtí (llegit «darmstati»; element químic de nombre atòmic 110)	f	finor
Dy	disprosi (element químic de nombre atòmic 66)	f	freqüència
dyn	dina (unitat de força)	f	fugacitat
e	vector unitari	f	femto (forma prefixada de l'SI equivalent a multiplicar per 10^{-15} la unitat a la qual acompanya)
e	càrrega elemental o càrrega del protó	f	fermi (unitat de longitud)
e	deformació lineal o elongació relativa	f	reacció de formació
e	<i>étendue</i> ('rendiment', llegit «etandí»; de moment, no té denominació reconeguda en català)	F	formal (unitat de concentració)
e	base dels logaritmes neperians	F	força
e	electró	F	moment angular total
E	intensitat de camp elèctric	F	operador de Fock
E	diferència de potencial elèctric	F	constant de Faraday
E	energia	F	constant de força vibracional
E	<i>étendue</i> ('rendiment', llegit «etandí»; de moment, no té denominació reconeguda en català)	F	factor d'estructura
E	força electromotriu	F	fluència
E	força termoelèctrica	F	terme rotacional
E	irradiància	F	farad (unitat de capacitat elèctrica del sistema internacional)
E	mòdul d'elasticitat	$^{\circ}F$	fluor (element químic de nombre atòmic 9)
E	operador de simetria d'identitat	$^{\circ}F$	grau Fahrenheit (unitat de temperatura)
E	exa (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^{-18} la unitat a la qual acompanya)	f'	derivada primera de f
E	magnitud d'excés	$f''\dots$	derivada n -èsima de f
E^*	operador de simetria d'inversió fixa a l'espai	$F(c)$	funció de distribució de la velocitat
E_h	energia de Hartree	$f(c_s)$	funció de distribució d'un component de la velocitat
		Fe	ferro (element químic de nombre atòmic 26)
		fl	fase fluida
		fm	fermi (unitat de longitud)
		Fm	fermi (element químic de nombre atòmic 100)

<i>F_o</i>	nombre de Fourier	<i>h</i>	altura
<i>Fr</i>	nombre de Froude	<i>h</i>	coeficient de transferència de calor
Fr	franci (element químic de nombre atòmic 87)	<i>h</i>	constant de Planck ($\hbar = h/\pi$)
Fr	franklin (unitat de càrrega elèctrica)	<i>h</i>	gruix d'una pel·lícula
ft	peu (unitat de longitud)	<i>h</i>	índex de Miller
fus	fusió	<i>h</i>	hecto (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10 ² la unitat a la qual acompanya)
<i>g</i>	acceleració de la gravetat <i>o</i> acceleració de caiguda lliure	<i>h</i>	helió
<i>g</i>	constant d'anharmonicitat vibracional	<i>h</i>	hora (unitat de temps)
<i>g</i>	degeneració	<i>H</i>	intensitat de camp magnètic
<i>g</i>	densitat [espectral] de modes de vibració	<i>H</i>	entalpia
<i>g</i>	factor <i>g</i>	<i>H</i>	fluència
<i>g</i>	gas	<i>H</i>	funció de Hamilton
<i>g</i>	gram (unitat de massa)	<i>H</i>	henry (llegit «henri», amb la hac aspirada; unitat d'inductància del sistema internacional)
<i>G</i>	vector del reticle recíproc	<i>H</i>	hidrogen (element químic de nombre atòmic 1)
<i>G</i>	conductància elèctrica	<i>h</i>	constant de Planck ($\hbar = h/\pi$)
<i>G</i>	conductància tèrmica	ha	hectàrea (unitat de superfície)
<i>G</i>	constant gravitacional	<i>Ha</i>	nombre de Hartmann
<i>G</i>	energia de Gibbs	He	heli (element químic de nombre atòmic 2)
<i>G</i>	mòdul de cisallament	Hf	hafni (llegit «hafni», amb hac aspirada; element químic de nombre atòmic 72)
<i>G</i>	pes	hg	hectogram (unitat de massa)
<i>G</i>	secció eficaç d'absorció integrada	Hg	mercuri (element químic de nombre atòmic 80)
<i>G</i>	terme vibracional	hl	hectolitre (unitat de volum)
<i>G</i>	gauss (unitat de densitat de flux magnètic)	hL	hectolitre (unitat de volum)
<i>G</i>	giga (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10 ⁹ la unitat a la qual acompanya)	hm	hectòmetre (unitat de longitud)
Ga	galli (element químic de nombre atòmic 31)	Ho	holmi (llegit «holmi», amb hac aspirada; element químic de nombre atòmic 67)
gal	galó (unitat de volum)	hp	cavall de vapor (unitat de potència)
Gal	gal <i>o</i> galileu (unitat d'acceleració)	Hs	hassi (llegit «hassi», amb hac aspirada; element químic de nombre atòmic 108)
Gb	<i>gigabyte</i> (unitat d'informació)	Hz	hertz (llegit «erts»; unitat de freqüència del sistema internacional)
Gb	gigaoctet (unitat d'informació)	<i>i</i>	vector unitari
GB	<i>gigabyte</i> (unitat d'informació)	<i>i</i>	corrent elèctric
GB	gigaoctet (unitat d'informació)	<i>i</i>	operador de simetria d'inversió
Gd	gadolini (element químic de nombre atòmic 64)	<i>i</i>	arrel quadrada de menys u
Ge	germani (element químic de nombre atòmic 32)	<i>I</i>	moment angular d'espín nuclear
gr	gra (unitat de massa)	<i>I</i>	corrent elèctric
<i>Gr</i>	nombre de Grashof	<i>I</i>	força iònica
grad	grau (unitat d'angle pla)		
grad <i>V</i>	gradient d'un camp escalar <i>V</i>		
Gy	gray (unitat de dosi [de radiació] absorbida del sistema internacional)		

I	intensitat radiant	K	energia cinètica
I	intensitat lluminosa	K	integral de bescanvi
I	moment d'inèrcia	K	mòdul de compressió o mòdul cúbic
I	secció eficaç diferencial	K	nombre quàntic del component de moment angular
I	iode (element químic de nombre atòmic 53)	K	kelvin (unitat de temperatura termodinàmica del sistema internacional)
id	ideal	K	potassi (element químic de nombre atòmic 19)
$\text{Im } z = b$	part imaginària de $z = a + ib$	K	coeficient de transferència de massa o constant de velocitat de difusió
imm	immersió	k_d	constant de la llei de Henry
in	polzada (unitat de longitud)	k_H	constant de força vibracional
In	indi (element químic de nombre atòmic 49)	k_m	kilobyte (unitat d'informació)
int x	màxim enter de $\leq x$	kb	kiloctet (unitat d'informació)
Ir	iridi (element químic de nombre atòmic 77)	kb	kilobyte (unitat d'informació)
j	densitat de corrent [elèctric]	kB	kiloctet (unitat d'informació)
$\hat{j}$	moment angular	kB	kiloctet (unitat d'informació)
$\hat{j}$	vector unitari	kg	kilogram (unitat de massa del sistema internacional)
J	densitat de corrent elèctric	kgf	kilogram-força (unitat de força)
J	moment angular o acció	kHz	kilohertz (unitat de freqüència)
J	operador coulombià	kJ	kilojoule (unitat d'energia, treball i calor)
J	flux	kl	kilolitre (unitat de volum)
J	funció de Massieu	kL	kilolitre (unitat de volum)
J	integral coulombiana	km	kilòmetre (unitat de longitud)
J	moment d'inèrcia	kV	kilovolt (unitat de potencial elèctric i força electromotriu)
J	joule (llegit «jul»; unitat d'energia, treball i calor del sistema internacional)	kVA	kilovoltampere (unitat de potència)
J_{AB}	constant d'acoblament espín-espín [indirecte]	kW	kilowatt (unitat de potència i flux radiant)
k	vector d'ona	kW h	kilowatt hora (unitat de treball i energia)
k	vector unitari	Kn	nombre de Knudsen
k	coeficient de transferència de calor	Kr	criptó (element químic de nombre atòmic 36)
k	conductivitat tèrmica	l	moment angular d'un orbital electrònic
k	constant de Boltzmann	l	índex de Miller
k	constant de velocitat	l	longitud
k	índex d'absorció	l	nombre quàntic vibracional
k	índex de Miller	l	líquid
k	nombre quàntic del component de moment angular	l	litre (unitat de volum)
k	kilo (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^3 la unitat a la qual acompanya)	L	moment angular
K	operador de bescanvi	L	coeficient de Lorenz
K	coeficient d'absorció	L	constant d'Avogadro
K	coeficient de transferència de calor	L	funció de Lagrange
K	constant d'acoblament espín-espín reduït	L	inductància
K	constant d'equilibri		
K	constant de cèl·la de conductivitat		

<i>L</i>	longitud	<i>M</i>	massa molar
<i>L</i>	radiància	<i>M</i>	nombre quàntic del component de moment angular
<i>L</i>	langmuir (unitat del producte pressió-volum)	<i>M</i>	mega (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10 ⁶ la unitat a la qual acompanya)
<i>L</i>	litre (unitat de volum)	<i>m_e</i>	massa de l'electró en repòs
<i>l. y.</i>	any llum (' <i>light year</i> ', unitat de longitud)	<i>m_n</i>	massa del neutró en repòs
<i>La</i>	lantani (element químic de nombre atòmic 57)	<i>m_p</i>	massa del protó en repòs
<i>lb</i>	lliura (unitat de massa)	<i>M_r</i>	massa molecular relativa
<i>lb x</i>	logaritme en base 2 de <i>x</i>	<i>m_u</i>	constant de massa atòmica
<i>lc</i>	cristall líquid	<i>Ma</i>	nombre de Mach
<i>Le</i>	nombre de Lewis	<i>Mb</i>	<i>megabyte</i> (unitat d'informació)
<i>lg x</i>	logaritme decimal de <i>x</i>	<i>Mb</i>	megaoctet (unitat d'informació)
<i>Li</i>	liti (element químic de nombre atòmic 3)	<i>MB</i>	<i>megabyte</i> (unitat d'informació)
$\lim_{x \rightarrow a} f(x)$	límit de <i>f(x)</i> quan <i>x</i> tendeix a <i>a</i>	<i>MB</i>	megaoctet (unitat d'informació)
<i>lm</i>	lumen (unitat de flux lluminós del sistema internacional)	<i>Md</i>	mendelevi (element químic de nombre atòmic 101)
<i>ln x</i>	logaritme neperià de <i>x</i>	<i>mg</i>	milligram (unitat de massa)
$\log_{10} x$	logaritme decimal de <i>x</i>	<i>Mg</i>	magnesi (element químic de nombre atòmic 12)
$\log_2 x$	logaritme en base 2 de <i>x</i>	<i>MHz</i>	megahertz (unitat de freqüència)
$\log_a x$	logaritme en base <i>a</i> de <i>x</i>	<i>mi</i>	milla (unitat de longitud)
$\log_e x$	logaritme neperià de <i>x</i>	<i>min</i>	minut (unitat de temps)
<i>Lr</i>	lawrenci (element químic de nombre atòmic 103)	<i>mix</i>	mescla
<i>Lu</i>	luteci (element químic de nombre atòmic 71)	<i>ml</i>	mil·lilitre (unitat de volum)
<i>lx</i>	lux (unitat d'il·luminància del sistema internacional)	<i>mL</i>	mil·lilitre (unitat de volum)
<i>m</i>	moment dipolar magnètic	<i>mm</i>	mil·límetre (unitat de longitud)
<i>m</i>	massa	<i>mmHg</i>	mil·límetre de mercuri (unitat de pressió)
m	molalitat, molar	<i>Mn</i>	manganès (element químic de nombre atòmic 25)
<i>m</i>	nombre quàntic del component de moment angular	<i>Mo</i>	molibdè (element químic de nombre atòmic 42)
<i>m</i>	ordre de reacció	<i>mol</i>	mol (unitat de quantitat de substància del sistema internacional)
<i>m</i>	metre (unitat de longitud del sistema internacional)	<i>mon</i>	forma monomèrica
<i>m</i>	milli (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10 ⁻³ la unitat a la qual acompanya)	<i>Mt</i>	meitneri (element químic de nombre atòmic 109)
<i>M</i>	molar (unitat de concentració)	<i>Mx</i>	maxwell (unitat de flux magnètic)
<i>M</i>	imantació	<i>n</i>	densitat en nombre
<i>M</i>	moment dipolar de transició	<i>n</i>	índex de refracció
<i>M</i>	parell de forces o moment d'una força	<i>n</i>	nombre de càrrega d'una reacció electroquímica
<i>M</i>	constant de Madelung	<i>n</i>	nombre quàntic principal
<i>M</i>	excitància radiant	<i>n</i>	ordre de reacció
<i>M</i>	inductància mútua	<i>n</i>	ordre de reflexió [de Bragg]
		<i>n</i>	quantitat de substància o quantitat química <i>o</i> , <i>simplement</i> , quantitat

n	nano (forma prefixada de l'SI equivalent a multiplicar per 10^{-9} la unitat a la qual acompanya)	<i>P</i>	polarització dielèctrica
		<i>P</i>	densitat de probabilitat
		<i>P</i>	flux d'energia del so
n	neutró	<i>P</i>	operador de simetria de permutació
N	normalitat normal (concentració)		
<i>N</i>	moment angular	<i>P</i>	pes
<i>N</i>	nombre d'entitats	<i>P</i>	potència
<i>N</i>	nombre d'estats	<i>P</i>	pressió o esforç
<i>N</i>	nombre de neutrons	<i>P</i>	probabilitat
<i>N</i>	newton (llegit «niuton»; unitat de força del sistema internacional)	<i>P</i>	probabilitat de transició
<i>N</i>	nitrogen (element químic de nombre atòmic 7)	<i>P</i>	peta (forma prefixada del sistema internacional internacional equivalent a multiplicar per 10^{15} la unitat a la qual acompanya)
<i>n!</i>	factorial de <i>n</i>		
<i>N_A</i>	constant d'Avogadro	<i>P</i>	poise (llegit «póis»; unitat de viscositat)
<i>N_E</i>	densitat d'estats		
<i>N_ω</i>	densitat [espectral] de modes de vibració	<i>P</i>	fòsfor (element químic de nombre atòmic 15)
<i>Na</i>	sodi (element químic de nombre atòmic 11)	<i>Pa</i>	pascal (unitat de pressió i esforç del sistema internacional)
<i>Nb</i>	niobi (element químic de nombre atòmic 41)	<i>Pa</i>	protoactini (element químic de nombre atòmic 91)
<i>Nd</i>	neodimi (element químic de nombre atòmic 60)	<i>Pb</i>	plom (element químic de nombre atòmic 82)
<i>Ne</i>	neó (element químic de nombre atòmic 10)	<i>pc</i>	parsec (unitat de longitud)
<i>Ni</i>	níquel (element químic de nombre atòmic 28)	<i>Pd</i>	palladi (element químic de nombre atòmic 46)
<i>No</i>	nobeli (element químic de nombre atòmic 102)	<i>Pe</i>	nombre de Péclet
		<i>pH</i>	pH (llegit «peac») o potencial d'hidrogen
<i>Np</i>	neper		
<i>Np</i>	neptuni (element químic de nombre atòmic 93)	<i>Pm</i>	prometi (element químic de nombre atòmic 61)
<i>Nu</i>	nombre de Nusselt	<i>Po</i>	poloni (element químic de nombre atòmic 84)
<i>O</i>	oxigen (element químic de nombre atòmic 8)	<i>pol</i>	forma polimèrica
<i>Oe</i>	oersted (llegit «érestet»; unitat d'intensitat de camp magnètic)	<i>ppb</i>	part per mil milions (en anglès americà, s'anomena <i>part per billion</i>)
<i>Os</i>	osmi (element químic de nombre atòmic 76)	<i>ppc</i>	part per cent
		<i>ppcm</i>	part per cent milions
<i>oz</i>	unça (unitat de massa)	<i>ppm</i>	part per milió
<i>p</i>	moment dipolar elèctric	<i>ppq</i>	part per mil bilions (en anglès americà, s'anomena <i>part per quadrillion</i>)
<i>p</i>	quantitat de moviment o moment		
<i>p</i>	densitat en nombre de donadors		
<i>p</i>	ordre d'enllaç	<i>ppt</i>	part per mil
<i>p</i>	pressió o esforç	<i>ppt</i>	part per bilió (en anglès americà, s'anomena <i>part per trillion</i>)
<i>p</i>	pico (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^{-12} la unitat a la qual acompanya)	<i>Pr</i>	nombre de Prandtl
		<i>Pr</i>	praseodimi (element químic de nombre atòmic 59)
<i>p</i>	protó	<i>psi</i>	lliura per polzada quadrada (unitat de pressió)
<i>P</i>	matriu de densitat		

Pt	platí (element químic de nombre atòmic 78)	rad	rad (unitat de dosi de radiació)
Pu	plutoni (element químic de nombre atòmic 94)	rad	radian (unitat d'angle pla del sistema internacional)
q	gradient de camp elèctric	Rb	rubidi (element químic de nombre atòmic 37)
q	vector d'ona	Re	nombre de Reynolds
q	calor	Re	reni (element químic de nombre atòmic 75)
q	coordenada generalitzada	$Re\ z = a$	part real de $z = a + ib$
q	coordenada de vibració normal	rem	rem (unitat de dosi equivalent)
q	densitat de càrrega	Rf	rutherfordi (llegit «rutherfordi»; element químic de nombre atòmic 104)
q	funció de partició	Rg	roentgeni o röntgeni (llegit «rentgueni»; element químic de nombre atòmic 111)
q	nombre d'ona angular	Rh	rodi (element químic de nombre atòmic 45)
q	velocitat de flux	Rm	nombre de Reynolds magnètic
q	quintar (unitat de massa)	Rn	radó (element químic de nombre atòmic 86)
Q	moment quadrupolar	rot A	rotacional d'un camp vectorial A
Q	calor	rpm	revolució per minut (unitat de velocitat angular)
Q	càrrega elèctrica o quantitat d'electricitat	Ru	ruteni (element químic de nombre atòmic 44)
Q	coordenada de vibració normal	Ry	rydberg (llegit «rídberg»; unitat d'energia)
Q	energia de desintegració	s	moment angular d'espín
Q	energia radiant	s	coeficient de sedimentació
Q	factor de qualitat	s	nombre de simetria
Q	funció de partició	s	paràmetre d'ordre de llarg abast
Q	quocient de reacció	s	recorregut
r	vector de posició	s	longitud d'arc
r	coordenada de vibració interna	s	solubilitat
r	coordenada polar esfèrica	s	segon (unitat de temps del sistema internacional)
r	distància interatòmica	s	sòlid
r	radi	S	densitat de corrent de probabilitat o flux de probabilitat
r	velocitat de canvi de concentració	S	matriu de dispersió
r	reacció	S	moment angular d'espín
r	revolució (unitat d'angle pla)	S	vector de Poynting
R	moment angular d'un orbital nuclear	S	àrea
R	moment dipolar de transició	S	coordenada de vibració de simetria
R	vector de posició	S	entropia
R	vector de reticle	S	integral de superposició
R	coeficient de Hall	S	intensitat d'absorció
R	constant de Rydberg	S	siemens (llegit «símens»; unitat de conductància elèctrica del sistema internacional)
R	constant dels gasos		
R	coordenada de vibració interna		
R	poder de resolució		
R	refracció molar		
R	resistència elèctrica		
R	resistència tèrmica		
R	roentgen o röntgen (llegit «rentguen»; unitat d'exposició)		
°R	grau Rankine (unitat de temperatura)		
Ra	nombre de Rayleigh		
Ra	radi (element químic de nombre atòmic 88)		

S	sofre (element químic de nombre atòmic 16)	T	temperatura termodinàmica
S_n	operador de simetria rotació-reflexió	T	temps de relaxació
Sb	antimoni (element químic de nombre atòmic 51)	T	terme total
S_c	nombre de Schmidt	T	terme electrònic
Sc	escandi (element químic de nombre atòmic 21)	T	transmitància o factor de transmissió
Se	seleni (element químic de nombre atòmic 34)	T	tera (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^{12} la unitat a la qual acompanya)
Sg	seaborgi (llegit «seborgui»; element químic de nombre atòmic 106)	T	tesla (unitat d'inducció magnètica i densitat de flux magnètic del sistema internacional)
sgn a	signe de a	$t_{\frac{1}{2}}$	període de semidesintegració o període de semireacció
S_b	nombre de Sherwood	$T_{\frac{1}{2}}$	període de semidesintegració
Si	silici (element químic de nombre atòmic 14)	Ta	tàntal (element químic de nombre atòmic 73)
sin x	sinus de x	tan x	tangent de x
sinh x	sinus hiperbòlic de x	tanh x	tangent hiperbòlica de x
sln	solució	Tb	terbi (element químic de nombre atòmic 65)
Sm	samari (element químic de nombre atòmic 62)	Tc	tecneci (element químic de nombre atòmic 43)
Sn	estany (element químic de nombre atòmic 50)	Te	telluri (element químic de nombre atòmic 52)
sol	solució	Th	tori (element químic de nombre atòmic 90)
sr	estereoradian (unitat d'angle sòlid del sistema internacional)	Ti	titani (element químic de nombre atòmic 22)
S_r	nombre de Strouhal	Tl	talli (element químic de nombre atòmic 81)
Sr	estronci (element químic de nombre atòmic 38)	Tm	tuli (element químic de nombre atòmic 69)
S_t	nombre de Stanton	Torr	torr (unitat de pressió)
St	stokes (unitat de viscositat cinemàtica)	trs	transició
sub	sublimació	u	vector de desplaçament d'un ió
Sv	sievert (llegit «sívvert»; unitat de dosi equivalent del sistema internacional)	u	velocitat
Sv	svedberg (llegit «esvétberg»; unitat de temps)	u	funció de Bloch
t	gruix d'una pel·lícula o gruix d'una capa	u	mobilitat elèctrica
t	nombre de transport	u	rapidesa
t	temperatura Celsius	u	unitat de massa atòmica unificada
t	temps	U	diferència de potencial elèctric
t	tona (unitat de massa)	U	energia interna
t	tritó	U	urani (element químic de nombre atòmic 92)
T	parell de forces o moment d'una força	u. e.	unitat d'entropia
T	constant d'acoblament hiperfí	UA	unitat astronòmica (unitat de longitud)
T	energia cinètica	Uub	ununbi (element químic de nombre atòmic 112)
T	període		
T	interval de temps característic		

Uuh	ununhexi (element químic de nombre atòmic 116)	$\dot{x}$	derivada primera de x respecte al temps
Uuo	ununocti (element químic de nombre atòmic 118; encara se'n discuteix l'existència)	Xe	xenó (element químic de nombre atòmic 54)
Uuq	ununquadi (element químic de nombre atòmic 114)	y	coordenada cartesiana espacial
v	velocitat	y	coordenada fraccionària
v	nombre quàntic vibracional	y	fracció molar de gasos
v	rapidesa	y	yocto (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^{-24} la unitat a la qual acompanya)
v	velocitat de reacció	Y	admitància
v	volum específic <i>o</i> , <i>simplement</i> , volum	Y	funció de Planck
V	energia potencial	Y	funció harmònica esfèrica <i>o</i> harmònics esfèrics
V	potencial elèctric	Y	yotta (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^{24} la unitat a la qual acompanya)
V	volum	Y	itri (element químic de nombre atòmic 39)
V	volt (unitat de potencial elèctric i força electromotriu del sistema internacional)	Y	iterbi (element químic de nombre atòmic 70)
V	vanadi (element químic de nombre atòmic 23)	Yb	iarda (unitat de longitud)
vap	vaporització	yd	coordenada cartesiana espacial
vit	substància vítria	z	coordenada cilíndrica
w	velocitat	z	coordenada fraccionària
w	densitat d'energia radiant	z	freqüència de col·lisions <i>o</i> factor de freqüència de col·lisions
w	fracció en massa	z	funció de partició
w	rapidesa	z	nombre de càrrega
w	treball	z	zepto (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^{-21} la unitat a la qual acompanya)
W	energia radiant	z	densitat de col·lisions <i>o</i> nombre de col·lisions
W	nombre d'estats	z	factor de compressió <i>o</i> factor de compressibilitat
W	pes	z	funció de partició
W	pes estadístic	z	impedància
W	treball	z	nombre de protons <i>o</i> nombre atòmic
W	watt (llegit «vat»; unitat de potència i flux radiant del sistema internacional)	Z	zetta (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^{21} la unitat a la qual acompanya)
W	tungstè (element químic de nombre atòmic 74)	Z	zinc (element químic de nombre atòmic 30)
Wb	weber (llegit «uéber» <i>o</i> «véber»; unitat de flux magnètic del sistema internacional)	Z	zirconi (element químic de nombre atòmic 40)
W_e	nombre de Weber	Z	
x	constant d'anharmonicitat vibracional	Z	
x	coordenada cartesiana espacial		
x	coordenada fraccionària		
x	fracció molar <i>o</i> fracció en quantitat <i>o</i> fracció en nombre	Zn	
x	paràmetre d'energia	Zr	
X	reactància		
X	unitat X		

SÍMBOLS FÍSICS, QUÍMICS I MATEMÀTICS ENCAPÇALATS PER LLETRES GREGUES

QUADRE 1. Alfabet grec

alfa	α, A	α, A	ni	ν, N	ν, N
beta	β, B	β, B	csi	ξ, Ξ	ξ, Ξ
gamma	γ, Γ	γ, Γ	òmicron	$\omicron, O$	$\omicron, O$
delta	δ, Δ	δ, Δ	pi	π, Π	π, Π
èpsilon	ϵ, E	ϵ, E	ro	ρ, P	ρ, P
zeta	ζ, Z	ζ, Z	sigma	σ, Σ	σ, Σ
eta	η, H	η, H	tau	τ, T	τ, T
theta	$\theta, \vartheta, \Theta$	$\theta, \vartheta, \Theta$	ípsilon	υ, Y	υ, Y
iota	ι, I	ι, I	fi	ϕ, φ, Φ	ϕ, φ, Φ
kappa	κ, K	κ, K	khi	χ, X	χ, X
lambda	λ, Λ	λ, Λ	psi	ψ, Ψ	ψ, Ψ
mi	μ, M	μ, M	omega	ω, Ω	ω, Ω

α	polaritzabilitat elèctrica d'una molècula	β	integral de ressonància
α	absortància σ factor d'absorció	β	paràmetre de temperatura inversa
α	angle de rotació òptica	β	pes estadístic
α	angle pla	β	partícula beta
α	coeficient d'absorció	γ	segona hiperpolaritzabilitat
α	coeficient d'absorció acústica	γ	angle pla
α	coeficient de dilatació	γ	coeficient d'activitat
α	coeficient de transferència [electroquímica]	γ	coeficient de dilatació cúbica
α	coeficient de transferència de calor	γ	concentració en massa σ densitat màssica σ densitat en massa
α	constant d'estructura fina	γ	conductivitat
α	constant de Madelung	γ	deformació de cisallament
α	funció d'ona d'espín	γ	paràmetre de Grüneisen
α	grau de reacció	γ	raó giromagnètica σ raó magnetogírica
α	integral coulombiana	γ	relació de capacitats calorífiques
α	partícula alfa	γ	tensió superficial
α_p	coeficient de pressió relativa	γ	fotó
β	primera hiperpolaritzabilitat	γ	gamma (unitat de massa)
β	angle pla	Γ	amplària de nivell
β	coeficient de pressió	Γ	concentració superficial
β	constant de Van der Waals retardada	Γ	intensitat d'absorció
β	funció d'ona d'espín	Γ	paràmetre de Grüneisen
		Γ	funció gamma

γ_p	raó giromagnètica del protó <i>o</i> raó magnetogírica del protó	κ	conductivitat
δ	angle de pèrdua	κ	gruix invers de la doble capa
δ	constants de distorsió centrífuga	κ	paràmetre d'asimetria
δ	desplaçament químic <i>o</i> escala δ	κ	radi invers de l'atmosfera iònica
δ	factor de dissipació acústica	κ	relació de capacitats calorífiques
δ	gruix <i>o</i> gruixària	λ	susceptibilitat magnètica
δ	funció delta de Dirac <i>o</i> delta de Kronecker	λ	activitat absoluta
δ	increment infinitesimal	λ	conductivitat iònica molar
Δ	constants de distorsió centrífuga	λ	conductivitat tèrmica
Δ	defecte inercial	λ	constant [de velocitat] de desintegració
Δ	excés de massa	λ	constant de Van der Waals
Δ	increment finit	λ	longitud d'ona
Δ	operador laplaciana	λ	nombre quàntic del component del moment angular
$\partial_x f$	derivada primera de f	λ	recorregut lliure mitjà
$\partial f / \partial x$	derivada parcial de f	λ	lambda (unitat de volum)
$\partial x / \partial t$	derivada parcial de x respecte al temps	Λ	conductivitat iònica molar
ϵ	coeficient d'absorció molar [decimal]	Λ	nombre quàntic del component del moment angular
ϵ	deformació lineal <i>o</i> elongació relativa	μ	moment dipolar elèctric
ϵ	emitància	μ	coeficient de Joule-Thomson
ϵ	energia de l'orbital	μ	coeficient de Thomson
ϵ	permitivitat	μ	factor de fricció
ϵ	funció esglaonada unitària <i>o</i> funció de Heaviside	μ	massa reduïda
ϵ	símbol de Levi-Civita	μ	mobilitat
ϵ_0	permitivitat del buit	μ	mobilitat elèctrica
ζ	constant zeta de Coriolis	μ	moment dipolar magnètic
ζ	potencial electrocinètic <i>o</i> potencial zeta	μ	permeabilitat
η	sobretensió <i>o</i> sobrepotencial	μ	potencial químic
η	viscositat	μ	viscositat
θ	angle de Bragg	μ	micra <i>o</i> micròmetre (unitat de longitud)
θ	angle de contacte	μ	micro (forma prefixada del sistema internacional equivalent a multiplicar per 10^6 la unitat a la qual acompanya)
θ	angle de dispersió	μ	muó
θ	angle pla	$\bar{\mu}$	potencial electroquímic
θ	coordenada cilíndrica	μ_0	permeabilitat del buit
θ	coordenada de vibració interna	μ_B	magnetó de Bohr
θ	coordenada polar esfèrica	μ_e	moment magnètic de l'electró
θ	deformació cúbica <i>o</i> deformació volúmica	μ_N	magnetó nuclear
θ	recobriment superficial	μ_p	moment magnètic del protó
θ	temperatura	ν	coeficient estequiomètric
Θ	moment quadrupolar	ν	freqüència
Θ	temperatura	ν	nombre de càrrega de la reacció d'una cella electroquímica
κ	coeficient d'absorció molar neperià	ν	viscositat cinemàtica
κ	coeficient de transmissió	$\bar{\nu}$	nombre d'ona en el buit
κ	compressibilitat	ν_e	neutrí

ξ	avançament de la reacció <i>o</i> extensió [de la reacció]	τ	transmitància <i>o</i> factor de transmissió
ξ	magnetitzabilitat	τ	vida mitjana
Ξ	funció gran de partició <i>o</i> conjunt gran canònic	ϕ	angle pla
π	moment angular	ϕ	coeficient de fugacitat
π	pressió superficial	ϕ	coeficient osmòtic
π	pió	ϕ	coordenada polar esfèrica
π	raó entre la circumferència i el diàmetre d'un cercle	ϕ	fluïdesa
Π	coeficient de Peltier	ϕ	fracció en volum
Π	pressió osmòtica	ϕ	funció d'ona
Π	[signe de] producte	ϕ	orbital molecular
ρ	coordenada cilíndrica	ϕ	potencial elèctric
ρ	densitat màssica <i>o</i> densitat en massa <i>o</i> concentració en massa	Φ	potencial elèctric intern
ρ	densitat d'energia	Φ	rendiment quàntic
ρ	densitat d'estats	Φ	energia potencial
ρ	densitat de càrrega	Φ	flux magnètic
ρ	factor de reflexió	Φ	funció de treball
ρ	reflectància	Φ	potència radiant
ρ	resistivitat	Φ	rendiment quàntic
ρ_A	densitat superficial	Φ	velocitat de flux de calor
σ	àrea per molècula	ϕ_{st}	constant de força vibracional
σ	conductivitat	χ	tensor d'energia d'interacció quadrupolar
σ	constant de blindatge [RMN]	χ	electronegativitat
σ	constant de Stefan-Boltzmann	χ	orbital atòmic
σ	densitat de càrrega [superficial]	χ	potencial elèctric de superfície
σ	nombre d'ona	χ_e	susceptibilitat magnètica
σ	nombre de simetria	χ_m	susceptibilitat elèctrica
σ	nombre quàntic del component d'espín	ψ	susceptibilitat magnètica molar
σ	paràmetre d'ordre de curt abast	ψ	funció d'ona
σ	pla de reflexió	Ψ	potencial elèctric extern
σ	secció eficaç	ω	flux elèctric
σ	secció eficaç d'absorció	ω	funció d'ona
σ	tensió normal	ω	angle sòlid
σ	tensió superficial	ω	freqüència angular <i>o</i> freqüència circular <i>o</i> pulsància <i>o</i> pulsació
Σ	nombre quàntic del component d'espín	ω	velocitat angular
Σ	sumatori	Ω	nombre d'ona de vibració harmònica
Σ_f	tensió d'una pel·lícula	Ω	pes estadístic
τ	coeficient de Thomson	Ω	angle sòlid
τ	coeficient de transmissió acústica	Ω	funció de partició
τ	desplaçament químic	Ω	nombre quàntic del component de moment angular
τ	gruix d'una capa	Ω	volum a l'espai de fases
τ	[interval de] temps característic <i>o</i> temps de relaxació	Ω	ohm (llegit «om»; unitat de resistència elèctrica del sistema internacional)
τ	tensió de cisallament		

8. Llista d'expressions abreujades i d'abreviacions

8.1. El recull que segueix és una versió actualitzada de la que figurava en les edicions anteriors d'aquest MANUAL D'ESTIL, que s'havia basat en la llista que fou publicada en el *Manual de llenguatge administratiu* de Carles Duarte, Àlex Alsina i Segimon Sibina (v. la bibliografia), i posteriorment revisada (octubre del 1994) per l'extinta Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu de la Generalitat de Catalunya (CALA).

Així mateix, hi hem afegit uns quants casos que no apareixen en la segona edició del *Diccionari d'abreviacions* (v. la bibliografia), al qual remetem en tot cas.

8.2. La informació que conté la llista de les expressions abreujades més usuals està disposada de la manera següent:

- el terme o l'expressió complets;
- la denominació del conjunt a què pertany dins les abreviacions (ABREV, SIGLA, SÍMB; atès que escrivim aquestes denominacions amb versaletes, hem omès el punt final dels dos termes abreujats);
- l'abreviació o les abreviacions possibles (separades per pleques simples) per designar el terme o l'expressió proposats.

EXPRESSIONS ABREUJADES MÉS USUALS¹²

a favor meu	f/m	adjunt/ta	adj.
a favor nostre	f/n	administració	adm.
a favor seu	f/s	administrador	admdor.
a favor vostre	f/v	administradora	admdora.
a l'atenció de	a/	administratiu	admtiu.
a l'ordre de	o/	administrativa	admtiva.
a la meva ordre	m/o	advocat/ada	adv.
a la nostra ordre	n/o	agent	AG ag.
abans de Crist	aC a. de C.	agost	ag.
abans de la nostra era	a. de la n. e.	agrícola	agr.
abans del migdia	am	agricultor/ra	agr.
abreviatura	abrev.	agricultura	agr.
abril	abr.	agrònom	agròn.
Acadèmia Valenciana de la Llengua	AVL	agronomia	agron.
acadèmic/ca	acad.	agronòmic/ca	agron.
acrònim	acr.	agutzil	AGL agl.
actualització	act.	ajudant/ta	ajud.
actualitzat/ada	act.	ajuntament	aj.
adaptador/ra	adapt.	al cel sia	a. c. s.
addicionador/ra	addic.	al meu càrrec	m/c
addicional	add.	al meu compte	m/cte
adherit/ida	adh.	al meu favor	m/f
		al nostre càrrec	n/c

12. Les abreviacions seguides d'un asterisc estan mal formades segons les normes proposades en aquest capítol, però s'han consagrat per l'ús, per la qual cosa és difícil substituir-les per unes de ben formades. D'aquestes, n'hi ha dues ((a) i s/àt) per a les quals no hi ha recanvi; tanmateix, n'hi ha dues altres (f.f.* i s. c.*) per a les quals sí que hi ha alternativa: FF i SC. En aquests casos, preferim la que no porta asterisc, i de les que no en porten, la més curta, si no hi ha possibilitat de confusió en el context en què s'ha d'emprar. Els símbols de la física, la química i les matemàtiques es poden consultar en la llista corresponent. Les abreviatures dels tractaments de persona tenen també la seva llista a part (cf. § 3.4).

al nostre compte	n/cte	arqueològic/ca	arqueol.
al nostre favor	n/f	arquitecte	arq.
al vostre càrrec	v/c	arquitectònic/ca	arquit.
al vostre compte	v/cte	arquitectura	arquit.
al vostre favor	v/f	arranjador/ra	arr.
alçada	alç.	arrova	@
alçària	alç.	article	art.
alemany	al.	assessor/ra	ass.
alfabet fonètic internacional	AFI	assignatura	assign.
àlies	(a)	associació	assoc.
alimentació	alim.	Associació Catalana de	ACCA
alimentari	alim.	Ciències de l'Alimentació	
alta velocitat	a. v.	Associació Catalana de	ACS
altitud	alt. altd.	Sociologia	
altura	alt.	Associació Fonètica	AFI
alumne/na	al.	Internacional	
amb còpia	a. c.	associat/ada	assoc.
ambulatori	amb.	astrologia	astr. astrol.
Amics de l'Art Romànic	AAR	astronomia	astr. astron.
<i>ampersand</i> , angl. ('i')	&	àtic	àt.
amplada	ampl.	<i>Atles universal</i>	AU
amplària	ampl.	atmosfera	atm.
ampliat/ada	ampl.	atmosfèric/ca	atm.
<i>amplitude modulation</i> , angl. (‘modulació d'amplitud’)	AM	autògraf	autògr.
anagrama	anagr.	autopista	A
anastàtic	anast.	autopista de peatge	AP
anglès	angl.	autor/ra	aut.
<i>Anglo-American Cataloging</i> <i>Rules</i> (2a edició)	AACR2	auxiliar	aux.
anònim	an. anòn.	<i>alta velocidad española</i> , esp. (‘alta velocitat espanyola’; v. <i>tren d'alta velocitat</i>)	AVE
anotador/ra	anot.	avinguda	av.
<i>ante meridiem</i> , ll. (‘abans del migdia’)	am a. m.	badana	bad.
anteportada	antep.	baixada	bda.
anterior	ant.	baixos	bxs.
antic/iga	ant.	barranc	bnc.
antigament	ant.	barri	b.
antologia	ant. antol.	barriada	b.
apaïsat	apaïs.	batxillerat	batx.
apartament	apmt.	bibliografia	bibl. bibliogr.
apartat	ap. apt.	biblioteca	bibl.
apèndix	ap.	bloc	bl.
apòcrif	apòcr.	<i>Boletín Oficial del Estado</i>	BOE
aprenent	apnt.	butlletí	butll.
aprenenta	apnta.	<i>Butlletí Oficial de la Comu- nitat Autònoma de les Illes</i>	BOCAIB
aprovat/ada	apr.	<i>Balears</i> (fins a l'any 2000)	
aproximadament	aprox.	<i>Butlletí Oficial de les Corts</i>	BOCV
aproximat/ada	aprox.	<i>Valencianes</i>	
àrab	àr.	<i>Butlletí Oficial de les Illes</i>	BOIB
aranès	ar.	<i>Balears</i>	
armari	arm.		
arqueologia	arqueol.		

<i>Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya</i>	BOPC	compte corrent	c/c cte. ct.
<i>Butlletí Oficial del Principat d'Andorra</i>	BOPA	comunicació particular	com. part.
<i>Butlletí Oficial del Parlament de les Illes Balears</i>	BOPIB	condicional	cond.
calefacció	calef.	conferiu[-ho amb]	cf.
cantonada	cant.	confronteu[-ho amb]	cf.
capità/ana	CT cpt.	consell	cons.
capítol	cap.	conseller/ra	cons.
caporal	CL cpl.	conseller/ra primer/ra	cons. pr.
carrer	c. c/	Constitució del Principat d'Andorra	CPA
carreró	cró.	Constitució espanyola	CE
carretera	C ctra.	<i>Constitution [française]</i> (‘Constitució [francesa]’)	<i>Const.</i>
cartografia	cartogr.	construcció	constr.
cartogràfic/ca	cartogr.	continuador/ra	cont.
castellà	cast.	contractat/ada	contr.
atalà	cat.	convocatòria	conv.
Catalunya [del] Nord	CN	coordinador/ra	coord.
catedràtic/ca	catedr.	corporació	corp.
catolicisme	catol.	correcció	corr.
certificat/ada	cert.	corrector/ra	corr.
cinema	cin.	correus	corr.
cinematografia	cin.	cosmonàutica	cosmon.
cinematogràfic/ca	cin.	curador/ra	cur.
cinquè	5è	data de l'última menstruació	DUM
cinquena	5a	decret	D
cinquenes	5es	decret llei	DL
cinquens	5ns	dedicat	ded.
cinturó	cint.	dedicatòria	ded.
<i>circa</i> , ll. (‘vers’)	c.	denominació d'origen	DO d. d'o.
circulació	circul.	departament	dept.
circular (document)	C	derogatori/tòria	derog.
climatologia	climat.	descompte	dte.
climatològic/ca	climat.	desembre	des.
coautor/ra	coaut.	despeses	desp.
coberta	cob.	després de Crist	dC
codi d'identificació fiscal	CIF	després de lliurada (<i>post data</i> , ll.)	PD <i>p. d.</i>
codi postal	CP	després del migdia	pm
col·laborador/ra	col·l. col·lab.	després del que hi ha escrit (<i>post scriptum</i> , ll.)	PS <i>p. s.</i>
col·lecció	col·l.	<i>Deutsche Industrie Normen</i> , al. (‘Normes de la Indústria Alemanya’)	DIN
columna	col.	<i>Deutsche Mark</i> , al. (‘marc alemany’)	DM
comarca	com.	<i>Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya</i>	DOGC
comentarista	com.	<i>Diari Oficial de la Generalitat Valenciana</i>	DOGV
comissió	com.	<i>Diari Oficial del Parlament de Catalunya</i>	DOPC
comissió de serveis	com. de serv.	dibuix	dib.
Comissió Federal de Comerç (dels EUA)	FTC		
companyia	cia.		
compilador/ra	comp.		
complementari	compl.		
compositor/ra	comp.		
comptabilitat	compt.		

<i>Diccionari català-valencià-balear</i>	DCVB	dipòsit legal	DL dip. leg.
<i>Diccionari d'abreviacions</i>	DA	direcció	dir.
<i>Diccionari d'economia i gestió</i>	DEG	direcció general	DG dir. gral.
<i>Diccionari d'història de Catalunya</i>	DHC	directiu/iva	dir.
<i>Diccionari d'història universal</i>	DHU	director/ra	dir.
<i>Diccionari d'ús dels verbs catalans</i>	DUVC	director/ra general	DG dir. gral.
<i>Diccionari de geologia</i>	DGEOL	disposició	disp.
<i>Diccionari de la llengua catalana (d'Enciclopèdia Catalana)</i>	DGEC	dissabte	ds.
<i>Diccionari de la llengua catalana (d'Enciclopèdia Catalana)</i>	DLC	districte	distr.
<i>Diccionari de la llengua catalana (de l'Institut d'Estudis Catalans)</i>	DIEC	diumenge	dg.
<i>Diccionari de sinònims de frases fetes</i>	DSFF	divendres	dv.
<i>Diccionari de veterinària i ramaderia</i>	DVR	divisió	div.
<i>Diccionari descriptiu de la llengua catalana</i>	DDL	document	doc.
<i>Diccionari enciclopèdic de medicina</i>	DEM	document nacional d'identitat	DNI
<i>Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana</i>	DECat	dòlar americà	\$ \$
<i>Diccionari general de la llengua catalana</i>	DGLC	dona o home	d/h
<i>Diccionari manual de la llengua catalana (d'EDHASA)</i>	DMLC	drecera	drec.
<i>Diccionari manual de la llengua catalana (de l'Institut d'Estudis Catalans)</i>	DMIEC	dreta	dta.
<i>Diccionari ortogràfic i de pronúncia del valencià (de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua)</i>	DOPV	duplicat/ada	dupl.
<i>Diccionari valencià (de la Generalitat Valenciana)</i>	DVAL	economia	econ.
<i>Diccionario de la lengua española (de la Real Academia Española)</i>	DRAE	ecu	ECU
dies data	d/d	edició	ed.
dies des de la data	d/d	editor/ra	ed.
dies des de la factura	d/fra	editor/ra literari/rària	ed. lit.
dies des de la vista	d/v	editorial	ed.
dies factura	d/fra	efectes	e/
dies vista	d/v	efectes a cobrar	e/c e/cobr
dijous	dj.	efectes a pagar	e/p e/pag
dilluns	dl.	efectiu	ef.
dimarts	dt.	el meu gir	m/g
dimenges	dc.	el meu taló	m/t
		el meu xec	m/x
		el nostre gir	n/g
		el nostre taló	n/t
		el nostre xec	n/x
		empresa de treball temporal	ETT
		en el lloc citat (<i>loco citato</i> , ll.)	loc. cit.
		en funcions	e. f.
		en l'obra citada (<i>opere citato</i> , ll.)	op. cit.
		entresòl	entl.
		epígraf	§
		epíleg	ep.
		escala	esc.
		escola universitària	EU
		escut	esc.
		espanyol	esp.
		especialment	esp.
		específicament	espf.
		esquerre/rra	esq.
		est	E
		Estat Major	EM E. M.
		Estatut d'autonomia de Catalunya	EAC

Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana	EACV	<i>free carrier</i> , angl. ('franc a transportista')	FCA
Estatut d'autonomia de les Illes Balears	EAIB	<i>free on board</i> , angl. ('franc a vaixell')	FOB
est-nord-est	ENE	<i>free on rail</i> , angl. ('franc a vagó')	FOR
est-sud-est	ESE	<i>free on truck</i> , angl. ('franc a camió')	FOT
etcètera	etc.	<i>frequency modulation</i> , angl. ('modulació de freqüència')	FM
euro	€	futur	fut.
Excel·lència	E.	gallec	gall.
Excel·lència	Exc.	gener	gen.
Excel·lentíssim Senyor	Excm. Sr.	general	gral.
Excel·lentíssima Senyora	Excma. Sra.	geografia	geogr.
excepció	exc.	geometria	geom.
excepte	exc.	gerundi	ger.
exemple	ex.	gir postal	GP
expedició	exped.	gir telegràfic	GT
expedidor/ra	exped.	govern	gov.
expedient	exp.	<i>Gran diccionari 62 de la llengua catalana</i>	GD62
extensió	ext.	<i>Gran diccionari de la llengua catalana</i>	GDLC
exterior	ext.	<i>Gran enciclopèdia catalana</i>	GECC
factura	fra.	<i>Gran Larousse català</i>	GLC
facultat	fac.	<i>gran vitesse</i> , fr. ('alta velocitat')	g. v.
febrer	febr.	habitants	h. hab.
<i>Federal Trade Commission</i> , angl. ('Comissió Federal de Comerç' dels EUA)	FTC	home o dona	h/d
ferrocarril	FC	hotel	H
figura	fig.	i	&
finca	fca.	ibídem	ib.
fira internacional	FI	ídem	íd.
física	fis.	Illes Balears	IB
florí italià	FL	il·lustració	il·lustr.
foli	f. f/ F	il·lustrat/ada	il·lustr.
foliació variada	fol. var.	imperatiu	imp.
fonogràfic	fonogr.	imperfet	imperf.
Fons Monetari Internacional	FMI	import	imp.
fotografia	fot.	impost	impt.
franc a camió (<i>free on truck</i> , angl.)	FOT	impost sobre activitats econòmiques	IAE
franc a fàbrica	f. f.* FF	impost sobre el valor afegit	IVA
franc a moll (<i>free alongside ship</i> , angl.)	FAS	impost sobre la renda de les persones físiques	IRPF
franc a transportista (<i>free carrier</i> , angl.)	FCA	impremta	impr.
franc a vagó (<i>free on rail</i> , angl.)	FOR	incomplet	inc. incompl.
franc a vaixell (<i>free on board</i> , angl.)	FOB	incorporat/ada	inc.
franc belga	FB	índex de preus al consum	IPC
franc francès	FF	indicatiu	ind.
franc luxemburguès	FLUX	indústria	ind.
franc suís	FS	inferior	inf.
francès	fr.	infinitiu	inf.
<i>free alongside ship</i> , angl. ('franc a moll')	FAS	inicials	inic.
		inspector/ra	IP insp.

Institució Catalana d'Estudis Agraris	ICEA	la meva factura	m/fra
Institució Catalana d'Història Natural	ICHN	la meva lletra	m/l m/l
institut	inst.	la meva remesa	m/r
Institut Català de les Dones	ICD	la nostra factura	n/fra
Institut d'Estudis Catalans	IEC	la nostra lletra	n/l n/l
instrucció (document)	I	la nostra remesa	n/r
intendent/ta	IT int.	la referència meva	r/m
intendent/ta major	IM int. m.	la referència nostra	r/n
interès	int.	la referència vostra	r/v
interí/rina	int.	la vostra lletra	v/l v/l
interior	int.	làmina	lám.
<i>international phonetic alphabet</i> , angl. ('alfabet fonètic internacional')	IPA	limitada	ltda.
International Phonetic Association, angl. ('Associació Fonètica Internacional')	IPA	llatí	ll.
International Organization for Standardization, angl. ('Organització Internacional de Normalització')	ISO	lleï	L
<i>international standard book number</i> , angl. ('número internacional normalitzat per als llibres')	ISBN	Llei d'enjudiciament civil	LEC
<i>international standard serial number</i> , angl. ('número internacional normalitzat de publicacions en sèrie')	ISSN	Llei d'enjudiciament criminal	LECr
International Union of Pure and Applied Chemistry, angl. ('Unió Internacional de Química Pura i Aplicada')	IUPAC	Llei de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú	LRJPAC
International Union of Pure and Applied Physics, angl. ('Unió Internacional de Física Pura i Aplicada')	IUPAP	lleï orgànica	LO
italià	it.	llengua de signes catalana	LSC
jocs olímpics	JO	lletra [de canvi]	ll/ l/
<i>Journal Officiel de la République Française</i>	JO	lletra nostra	ll/n l/n
juliol	jul.	lletra vostra	ll/v l/v
junta de govern	j. de gov.	llibre	ll.
junta directiva	j. dir.	llicenciat/ada	llic.
jurídic/ca	jur.	<i>loco citato</i> , ll. ('en el lloc citat')	loc. cit.
jurisprudència	jurispr.	marc alemany	DM
jurista	jur.	<i>mate's receipt</i> , angl. ('rebut d'embarcament'; conforme en un volant d'admissió de mercaderies a bord)	MR m. r.
Jutjat de Primera Instància	J. 1. ^a Inst.* JPI	matemàtica, matemàtiques	mat.
la lletra nostra	ll/n l/n	màxim/ma	màx.
la lletra vostra	ll/v l/v	mecanografiat	mecan. mecanogr.
		<i>medium waves</i> , angl. ('ones mitjanes')	MW
		mercaderia	merc.
		mercantil	merc.
		mesos data	m/d
		mesos des de la data	m/d
		mesos des de la vista	m/v
		mesos per al terme	m/t
		mesos terme	m/t
		mesos vista	m/v
		<i>middle waves</i> , angl. ('ones mitjanes')	MW
		mil·lèsim/ma	mil·l.
		milió	M
		milió de pessetes	MPTA
		mínim/ma	mín.

modulació d'amplitud (<i>amplitude modulation</i> , angl.)	AM	ones curtes (<i>short waves</i> , angl.)	SW
modulació de freqüència (<i>frequency modulation</i> , angl.)	FM	ones mitjanes (<i>middle waves</i> , angl. <i>medium waves</i> , angl.)	MW
mosso/ssa d'esquadra	m. d'e. ME	<i>Onomasticon Cataloniae</i>	OC
Mossos d'Esquadra (cos)	M. d'E. ME	<i>opus</i> , ll. ('obra')	<i>op.</i>
multigrafiat	multigr.	<i>opere citato</i> , ll. ('en l'obra citada')	<i>op. cit.</i>
negatiu	neg.	<i>opus citatum</i> , ll. ('obra citada')	<i>op. cit.</i>
negociat	neg.	opuscle	<i>op.</i>
nombre	nre.	ordre	O
nominal	nom.	ordre de pagament	OP
nominatiu	nom.	ordre ministerial	OM
nord	N	Organització Internacional de Normalització (International Organization for Standardization, angl.)	ISO
nord-est	NE	pagament	pag.
nord-nord-est	NNE	pagament immediat	p. i.
nord-nord-oest	NNO NNW	pagaré	p/
nord-oest	NO NW	pàgina, pàgines	p. pàg.
Normes de la Indústria Alemanya (Deutsche Industrie Normen, al.)	DIN	País Valencià	PV
nota, notes	n.	Països Catalans	PPCC ¹³
<i>nota bene</i> , ll. ('pareu atenció')	NB <i>n. b.</i>	paquet	paq.
nota de l'editor/ra	n. de l'e.	parada	par.
nota de la traductora	n. de la t.	paràgraf	§ ¶
nota de les editores	n. de les ed.	parcel·la	parc.
nota de les traductores	n. de les t.	pareu atenció (<i>nota bene</i> , ll.)	NB <i>n. b.</i>
nota del traductor	n. del t.	participi	part.
nota dels editors	n. dels ed.	participi passat	PP p. p.
nota dels traductors	n. dels t.	particular	part.
nova sèrie	n. s.	partida	part.
novè	9è	passat	pt.
novembre	nov.	passatge	ptge.
novena	9a	passaig	pg.
novenes	9es	per absència	p. a.
novens	9ns	per absència	p. abs.
numerat	num.	per autorització	p. aut.
número, números	núm. n.	per compte de	p/c
número d'identificació fiscal	NIF	per delegació	p. d.
número internacional	ISSN	per exemple	p. e. p. ex.
normalitzat de publicacions en sèrie (<i>international standard serial number</i> , angl.)		per ordre	p. o.
número internacional	ISBN	per poder	p. p.
normalitzat per als llibres (<i>international standard book number</i> , angl.)		pes brut	PB p. b.
obra (<i>opus</i> , ll.)	<i>op.</i>	pes net	PN p. n.
obra citada (<i>opus citatum</i> , ll.)	<i>op. cit.</i>	pesseta	PTA pta.
octubre	oct.	pessetes	PTA ptes.
oest	O W	petita i mitjana empresa	PIME
ona pesquera	OP	plaça	pl. pça.
		planta	pl.
		plegat	pleg.
		població	pobl.

13. Pel que fa a la forma d'aquesta sigla, v. § 4.6 d'aquest mateix capítol.

Polícia Aèria	PA	recopilador/ra	recop. rec.
Polícia Militar	PM	recursos humans	RH
Polícia Naval	PN	redactor/ra	red.
polígon	pol.	referència	ref.
poligràfic	poligr.	referència meva	r/m
porta	pta.	referència nostra	r/n
portuguès	port.	referència vostra	r/v
positiu	pos.	refonedor/ra	ref.
<i>post data</i> , ll. ('després de lliurada')	PD <i>p. d.</i>	reformat/ada	reform.
<i>post meridiem</i> , ll. ('després del migdia')	pm <i>p. m.</i>	regió	reg.
<i>post scriptum</i> , ll. ('després del que hi ha escrit')	PS <i>p. s.</i>	registre	reg.
postdata	PD	<i>Regles angloamericanes de catalogació</i> (2a edició)	AACR2
preliminars	prel.	reial decret	RD
present	pres.	reial decret legislatiu	RDLEG
president/ta	pres.	reial decret llei	RDL
prevere	prev. pvre.	reproducció	reprod.
primer	1r	resolució	R
primera	1a	responen, si us plau	r. s. u. p. RSUP
primeres	1es	resumidor/ra	res. resum.
primers	1rs	retrat	retr.
principal	pral.	revisor/ra	rev. revis.
privilegi	priv.	revista	rev.
procedència	proc.	rova	@
producte interior brut	PIB	secretari/tària	secr.
producte nacional brut	PNB	secretari/tària general	SG secr. gral.
producte nacional net	PNN	secretaria	secr.
professor/ra	prof.	secretaria general	SG secr. gral.
programa	progr.	segle, segles	s.
prologuista	prol. pr.	segon (ordinal)	2n
proppassada	ppda.	segona	2a
proppassat	ppt.	segones	2es
propvinent	pvt.	segons (ordinal)	2ns
província	prov.	següent, següents	s. seg.
publicitat	publ.	selecció	sel.
pujada	pda.	seleccionador/ra	sel.
punt (tipografia)	pt.	sense any [d'edició]	s. a.
punt quilomètric	PK PQ	sense data	s/d
quadre	q.	sense lloc [d'edició]	s. ll.
quadriculat	quadr.	sense nom	s. n.
quaduplicat	quadr. quadrupl.	sense número	s/n
quart	4t	sense peu d'impremta	s. p. d'i.
quarta	4a	sentència	S
quartes	4es	sergent	SG sgt.
quarts	4ts	sergenta	SG sgta.
quintuplicat	quint.	servei	serv.
rambla	rbla.	servei nacional	SN s. n.
Real Academia Española	RAE	servei públic	SP s. p.
rebut d'embarcament (<i>mate's receipt</i> , angl.)	MR	setè	7è
		setembre	set.
		setena	7a
		setenes	7es

setens	7ns	Societat d'Història de	SHE
<i>short waves</i> , angl. ('ones curtes')	SW	l'Educació dels Països de Llengua Catalana	
si us plau	s. u. p. SUP	societat de garantia recíproca	SGR s. g. r.
signatura	sign.	societat de garanties	SGR s. g. r.
simbol	simb.	recíproques	
sisè	6è	societat en comandita	SC s. c.*
sisena	6a	societat limitada	SL s. l.
sisenes	6es	societat regular colectiva	SRC s. r. c.
sisens	6ns	sota	s.
sobre vagó	s/v	sotsinspector/ra	SIP sotsp.
sobreàtic	s/àt	<i>sub voce</i> , ll. ('sota l'entrada')	s. v.
societat anònima	SA s. a.	subjuntiu	subj.
Societat Catalana d'Economia	SCE	sud	S
Societat Catalana d'Estudis Clàssics	SCEC	sud-est	SE
Societat Catalana d'Estudis Hebraics	SCEHB	sud-oest	SO SW
Societat Catalana d'Estudis Històrics	SCEH	sud-sud-est	SSE
Societat Catalana d'Estudis Jurídics	SCEJ	sud-sud-oest	SSO SSW
Societat Catalana d'Estudis Litúrgics	SCEL	superintendent/ta	SIT supt.
Societat Catalana d'Estudis Numismàtics	SCEN	superior/ra	sup.
Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica	SCHCT	suplement	supl. suplem.
Societat Catalana d'Ordenació del Territori	SCOT	suplent/ta	supl.
Societat Catalana de Biologia	SCB	taló	t/
Societat Catalana de Comunicació	SCC	també	t.
Societat Catalana de Filosofia	SCF	tarifa	t.
Societat Catalana de Física	SCF	tarifa corrent	t. c.
Societat Catalana de Geografia	SCG	tarifa especial	t. e.
Societat Catalana de Llengua i Literatura	SCLL	tarifa general	t. g.
Societat Catalana de Matemàtiques	SCM	telèfon	t. tel.
Societat Catalana de Musicologia	SCM	telegrama	telegr.
Societat Catalana de Pedagogia	SCP	televisió	TV
Societat Catalana de Química	SCQ	tercer	3r
Societat Catalana de Sociolingüística	SOCS	tercera	3a
Societat Catalana de Tecnologia	SCT	terceres	3es
Societat Catalana de Terminologia	SCATERM	tercers	3rs
societat cooperativa	SCOOP s. coop.	terme municipal	TM t. m.
societat cooperativa catalana limitada	SCCL s. c. c. l.	terminació	t.
		text refós	TR t. r.
		tinent/ta	TT tt.
		tipografia	tip. tipogr.
		titular	tit.
		tom	t.
		tomografia computada	TC
		tomografia per emissió de positrons	TEP
		topogràfic	topogr.
		traducció	trad.
		traductor/ra	trad.
		transcripció	transcr.
		transcriptor/ra	transcr.
		transferència	transf.
		transitori/tòria	trans.
		travessera	trav.

travessia	trav. trv.	Universitat Internacional de	UIMIR
tren d'alta velocitat	TAV	Menorca Illa del Rei	
<i>train à gran vitesse</i> , fr. ('tren d'alta velocitat')	TGV	Universitat Jaume I	UJI
triplicat	tripl.	Universitat Lliure de Catalunya	ULC
Una Norma Española	UNE	Universitat Oberta de Catalunya	UOC
Unió Internacional de Física Pura i Aplicada (International Union of Pure and Applied Physics, angl.)	IUPAP	Universitat Politècnica de Catalunya	UPC
Unió Internacional de Química Pura i Aplicada (International Union of Pure and Applied Chemistry, angl.)	IUPAC	Universitat Politècnica de València	UPV
unitat, unitats	u. un.	Universitat Pompeu Fabra	UPF
universitari/tària	univ.	Universitat Ramon Llull	URL
universitat	univ.	Universitat Rovira i Virgili	URV
Universitat Autònoma de Barcelona	UAB	Universitat Tècnica d'Estiu de Catalunya	UNTEC
Universitat Catalana d'Estiu	UCE	urbanització	urb.
Universitat Catalana d'Estiu de la Natura	UCEN	valor	v/
Universitat d'Alacant	UA	vegeu	v. veg. vg.
Universitat d'Andorra	UdA	vegeu també	v. t.
Universitat d'Estiu d'Andorra	UEA	venciment	venc.
Universitat d'Estiu de Gandia	UEG	<i>verbi gratia</i> , ll. ('per exemple')	<i>v. gr.</i>
Universitat d'Estiu de les Terres de l'Ebre	UETE	<i>vide</i> , ll. ('vegeu')	<i>v.</i>
Universitat de Barcelona	UB	<i>videte</i> , ll. ('vegeu')	<i>vid.</i>
Universitat de Girona	UdG	vigilant/ta	VG vig.
Universitat de les Illes Balears	UIB	virus d'immunodeficiència humana	VIH
Universitat de Lleida	UdL	vist i plau	v. i p. VP
Universitat de Perpinyà	UP	vistiplau	VP
Universitat de València	UV	vocabulari	vocab.
Universitat de Vic	UVIC UVic	volum	vol.
Universitat Internacional de Catalunya	UIC	vuitè	8è
		vuitena	8a
		vuitenes	8es
		vuitens	8ns
		xec	x.
		xilografia	xil. xilogr.

8.3. La informació que conté la llista d'abreviacions més usuals (que és la inversa de la llista del § 8.2) està disposada de la manera següent:

- l'abreviació;
- la denominació del conjunt o subconjunt a què pertany dins les abreviacions —ABREV, SIGLA, SIGLA (ACR), SÍMB, SÍMB (CODI); atès que escrivim aquestes denominacions amb versaletes, hem omès el punt final dels termes abreujats—;
- el terme o l'expressió complets en la llengua original;
- el terme o l'expressió traduïts al català, si s'escau (si va precedit d'un signe igual [=]), vol dir que la mateixa abreviació serveix per a representar el terme català).

ABREVIACIONS MÉS USUALS¹⁴

\$	SÍMB	dòlar americà	9es	SÍMB	novenes
\$	SÍMB	dòlar americà	9è	SÍMB	novè
&	SÍMB	<i>ampersand</i> , angl. ('i')	9ns	SÍMB	novens
@	SÍMB	arrova rova	(a)*	ABREV	àlies
§	SÍMB	epígraf paràgraf	A	SIGLA	autopista
¶	SÍMB	paràgraf	a/	ABREV	a l'atenció de
€	SÍMB	euro	a. c.	ABREV	amb còpia
1a	SÍMB	primera	a. c. s.	ABREV	al cel sia
1es	SÍMB	primeres	a. de C.	ABREV	abans de Crist
1r	SÍMB	primer	a. de la n. e.	ABREV	abans de la nostra era
1rs	SÍMB	primers	<i>a. m.</i>	ABREV	<i>ante meridiem</i> , ll. (‘abans del migdia’)
2a	SÍMB	segona	a. v.	ABREV	alta velocitat
2es	SÍMB	segones	AACR2	SIGLA	<i>Anglo-American Cataloging Rules (Regles Angloamericanes de Catalogació; 2a ed.)</i>
2n	SÍMB	segon (ordinal)	AAR	SIGLA	Amics de l'Art Romànic
2ns	SÍMB	segons (ordinal)	abr.	ABREV	abril
3a	SÍMB	tercera	abrev.	ABREV	abreviatura
3es	SÍMB	terceres	aC	SÍMB	abans de Crist
3r	SÍMB	tercer	acad.	ABREV	acadèmic/ca
3rs	SÍMB	tercers	ACCA	SIGLA	Associació Catalana de Ciències de l'Alimentació
4a	SÍMB	quarta	acr.	ABREV	acrònim
4es	SÍMB	quartes	ACS	SIGLA	Associació Catalana de Sociologia
4t	SÍMB	quart	act.	ABREV	actualització actualitzat/ada
4ts	SÍMB	quarts	adapt.	ABREV	adaptador/ra
5a	SÍMB	cinquena	add.	ABREV	addicional
5es	SÍMB	cinquenes	addic.	ABREV	addicionador/ra
5è	SÍMB	cinquè	adh.	ABREV	adherit/ida
5ns	SÍMB	cinquens	adj.	ABREV	adjunt/ta
6a	SÍMB	sisena	adm.	ABREV	administració
6es	SÍMB	sisenes	admdor.	ABREV	administrador
6è	SÍMB	sisè	admdora.	ABREV	administradora
6ns	SÍMB	sisens	admtiu.	ABREV	administratiu
7a	SÍMB	setena	admtiva.	ABREV	administrativa
7es	SÍMB	setenes			
7è	SÍMB	setè			
7ns	SÍMB	setens			
8a	SÍMB	vuitena			
8es	SÍMB	vuitenes			
8è	SÍMB	vuitè			
8ns	SÍMB	vuitens			
9a	SÍMB	novena			

14. Com hem dit més amunt (cf. la primera nota del § 8.2), les abreviacions seguides d'un asterisc estan mal formades segons les normes proposades en aquest capítol, però s'han consagrat en l'ús, per la qual cosa és difícil substituir-les per unes de ben formades. D'aquestes, n'hi ha dues ((a) i s/àt) per a les quals no hi ha recanvi; tanmateix, n'hi ha dues altres (f. f.* i s. c.*) per a les quals sí que hi ha alternativa: FF i SC. En aquests casos, preferim la que no porta asterisc, i de les que no en porten, la més curta, si no hi ha possibilitat de confusió en el context en què s'ha d'emprar. Els símbols de la física, la química i les matemàtiques es poden consultar en la llista corresponent. Les abreviatures dels tractaments de persona tenen també la seva llista a part (cf. § 3.4).

adv.	ABREV	advocat/ada	apt.	ABREV	apartat
AFI	SIGLA	alfabet fonètic internacional Associació Fonètica Internacional	ar.	ABREV	aranès
AG	SIGLA	agent	àr.	ABREV	àrab
ag.	ABREV	agent agost	arm.	ABREV	armari
AGL	SIGLA	agutzil	arq.	ABREV	arquitecte
agl.	ABREV	agutzil	arqueol.	ABREV	arqueologia arqueològic/ca
agr.	ABREV	agrícola agricultor/ra agricultura	arquít.	ABREV	arquitectònic/ca arquitectura
agron.	ABREV	agronomia agronòmic/ca	arr.	ABREV	arranjador/ra
agròn.	ABREV	agrònom	art.	ABREV	article
aj.	ABREV	ajuntament	ass.	ABREV	assessor/ra
ajud.	ABREV	ajudant/ta	assign.	ABREV	assignatura
al.	ABREV	alemany alumne/na	assoc.	ABREV	associació associat/ada
alç.	ABREV	alçada alçària	astr.	ABREV	astrologia astronomia
alim.	ABREV	alimentació alimentari	astrol.	ABREV	astrologia
alt.	ABREV	altitud altura	astron.	ABREV	astronomia
altd.	ABREV	altitud	àt.	ABREV	àtic
am	SÍMB	<i>ante meridiem</i> , ll. = abans del migdia	atm.	ABREV	atmosfera atmosfèric/ca
AM	SIGLA	<i>amplitude modulation</i> , angl. = modulació d'amplitud	AU	SIGLA	<i>Atlas universal</i>
amb.	ABREV	ambulatori	aut.	ABREV	autor/ra
ampl.	ABREV	amplada amplària ampliat/ada	autògr.	ABREV	autògraf
an.	ABREV	anònim	aux.	ABREV	auxiliar
anagr.	ABREV	anagrama	av.	ABREV	avinguda
anast.	ABREV	anastàtic	AVE	SIGLA	<i>alta velocitat espanyola</i> , esp. = alta velocitat espanyola (v. <i>TAV</i>)
angl.	ABREV	anglès	AVL	SIGLA	Acadèmia Valenciana de la Llengua
anòn.	ABREV	anònim	b.	ABREV	barri barriada
anot.	ABREV	anotador/ra	bad.	ABREV	badana
ant.	ABREV	antic/iga antigament antologia anterior	batx.	ABREV	batxillerat
antep.	ABREV	anteportada	bda.	ABREV	baixada
antol.	ABREV	antologia	bibl.	ABREV	bibliografia biblioteca
AP	SIGLA	autopista de peatge	bibliogr.	ABREV	bibliografia
ap.	ABREV	apartat apèndix	bl.	ABREV	bloc
apaïs.	ABREV	apaïsat	bnc.	ABREV	barranc
apmt.	ABREV	apartament	BOCAIB	SIGLA	<i>Butlletí Oficial de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears</i> (fins a l'any 2000)
apnt.	ABREV	aprenent	BOCV	SIGLA	<i>Butlletí Oficial de les Corts Valencianes</i>
apnta.	ABREV	aprenenta	BOE	SIGLA	<i>Boletín Oficial del Estado</i>
apòcr.	ABREV	apòcrif	BOIB	SIGLA	<i>Butlletí Oficial de les Illes Balears</i>
apr.	ABREV	aprovat/ada			
aprox.	ABREV	aproximadament aproximat/ada			

BOPA	SIGLA	<i>Butlletí Oficial del Principat d'Andorra</i>	com. part.	ABREV	comunicació particular
BOPC	SIGLA	<i>Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya</i>	comp.	ABREV	compilador/ra compositor/ra
BOPIB	SIGLA	<i>Butlletí Oficial del Parlament de les Illes Balears</i>	compl.	ABREV	complementari
butll.	ABREV	butlletí	compt.	ABREV	comptabilitat
bxs.	ABREV	baixos	cond.	ABREV	condicional
C	SIGLA	carretera circular (document)	cons.	ABREV	consell conseller/ra
c.	ABREV	carrer	cons. pr.	ABREV	conseller/ra primer/ra
c.	ABREV	<i>circa</i> , ll. = vers	<i>Const.</i>	ABREV	<i>Constitution [française]</i>
c/	ABREV	carrer			= Constitució [francesa]
c/c	ABREV	compte corrent	constr.	ABREV	construcció
calef.	ABREV	calefacció	cont.	ABREV	continuador/ra
cant.	ABREV	cantonada	contr.	ABREV	contractat/ada
cap.	ABREV	capítol	conv.	ABREV	convocatòria
cartogr.	ABREV	cartografia cartogràfic/ca	coord.	ABREV	coordinador/ra
cast.	ABREV	castellà	corp.	ABREV	corporació
cat.	ABREV	català	corr.	ABREV	correcció corrector/ra correus
catedr.	ABREV	catedràtic/ca	cosmon.	ABREV	cosmonàutica
catol.	ABREV	catolicisme	CP	SIGLA	codi postal
CE	SIGLA	Constitució espanyola	CPA	SIGLA	Constitució del Principat d'Andorra
cert.	ABREV	certificat/ada	cpl.	ABREV	caporal
cf.	ABREV	conferiu[-ho amb] confronteu[-ho amb]	cpt.	ABREV	capità/ana
cia.	ABREV	companyia	cró.	ABREV	carreró
CIF	SIGLA	codi d'identificació fiscal	CT	SIGLA	capità/ana
cin.	ABREV	cinema cinematografia cinematogràfic/ca	cte. ct.	ABREV	compte corrent
cint.	ABREV	cinturó	ctra.	ABREV	carretera
circul.	ABREV	circulació	cur.	ABREV	curador/ra
CL	SIGLA	caporal	D	SIGLA	decret
climat.	ABREV	climatologia climatològic/ca	d/d	ABREV	dies [des de la] data
CN	SIGLA	Catalunya [del] Nord	d. d'o.	ABREV	denominació d'origen
coaut.	ABREV	coautor/ra	d. de C.	ABREV	després de Crist
cob.	ABREV	coberta	d/fra	ABREV	dies [des de la] factura
col.	ABREV	columna	d/h	ABREV	dona o home
coll.	ABREV	collaborador/ra col·lecció	d/v	ABREV	dies [des de la] vista
collab.	ABREV	collaborador/ra	DA	SIGLA	<i>Diccionari d'abreviacions</i>
com.	ABREV	comarca comentarista comissió	dc.	ABREV	dimecres
com. de serv.	ABREV	comissió de serveis	dC	SÍMB	després de Crist
			DCVB	SIGLA	<i>Diccionari català-valencià-balear</i>
			DDLC	SIGLA	<i>Diccionari descriptiu de la llengua catalana</i>
			DECat	SIGLA (ACR)	<i>Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana</i>
			ded.	ABREV	dedicat dedicatòria

DEG	SIGLA	<i>Diccionari d'economia i gestió</i>	DMIEC	SIGLA	<i>Diccionari manual de la llengua catalana</i> (de l'Institut d'Estudis Catalans)
DEM	SIGLA	<i>Diccionari enciclopèdic de medicina</i>	DMLC	SIGLA	<i>Diccionari manual de la llengua catalana</i> (d'EDHASA)
dept.	ABREV	departament	DNI	SIGLA	document nacional d'identitat
derog.	ABREV	derogatori/tòria	DO	ABREV	denominació d'origen
des.	ABREV	desembre	doc.	ABREV	document
desp.	ABREV	despeses	DOGC	SIGLA	<i>Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya</i>
DG	SIGLA	direcció general director/ra general	DOGV	SIGLA	<i>Diari Oficial de la Generalitat Valenciana</i>
dg.	ABREV	diumenge	DOPC	SIGLA	<i>Diari Oficial del Parlament de Catalunya</i>
DGEC	SIGLA	<i>Diccionari de la llengua catalana</i> (d'Enciclopèdia Catalana)	DOPV	SIGLA	<i>Diccionari ortogràfic i de pronúncia del valencià</i> (de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua)
DGEOL	SIGLA (ACR)	<i>Diccionari de geologia</i>	DRAE	SIGLA	<i>Diccionario de la lengua española</i> (de la Real Academia Española)
DGLC	SIGLA	<i>Diccionari general de la llengua catalana</i>	drec.	ABREV	drecera
DHC	SIGLA	<i>Diccionari d'història de Catalunya</i>	ds.	ABREV	dissabte
DHU	SIGLA	<i>Diccionari d'història universal</i>	DSFF	SIGLA	<i>Diccionari de sinònims de frases fetes</i>
dib.	ABREV	dibuix	dt.	ABREV	dimarts
DIEC	SIGLA	<i>Diccionari de la llengua catalana</i> (de l'Institut d'Estudis Catalans)	dta.	ABREV	dreta
DIN	SIGLA	<i>Deutsche Industrie Normen</i> , al. = Normes de la Indústria Alemanya	dte.	ABREV	descompte
dip. leg.	ABREV	dipòsit legal	DUM	SIGLA	data de l'última menstruació
dir.	ABREV	direcció directiu/iva director/ra	dupl.	ABREV	duplicat/ada
dir. gral.	ABREV	direcció general director/ra general	DUVC	SIGLA	<i>Diccionari d'ús dels verbs catalans</i>
disp.	ABREV	disposició	dv.	ABREV	divendres
distr.	ABREV	districte	DVAL	SIGLA (ACR)	<i>Diccionari valencià</i> (de la Generalitat Valenciana)
div.	ABREV	divisió	DVR	SIGLA	<i>Diccionari de veterinària i ramaderia</i>
dj.	ABREV	dijous	E	SÍMB	est
DL	SIGLA	decret llei dipòsit legal	E.	ABREV	Excellència
dl.	ABREV	dilluns	e/	ABREV	efectes
DLC	SIGLA	<i>Diccionari de la llengua catalana</i> (d'Enciclopèdia Catalana)	e. f.	ABREV	en funcions
DM	SÍMB	<i>Deutsche Mark</i> , al. = marc alemany	E. M.	ABREV	Estat Major
			e/c	ABREV	efectes a cobrar
			e/cobr	ABREV	efectes a cobrar

e/p	ABREV	efectes a pagar	febr.	ABREV	febrer
e/pag	ABREV	efectes a pagar	FF	SIGLA	franc a fàbrica
EAC	SIGLA	Estatut d'autonomia de Catalunya	FF	SÍMB	franc francès
EAIB	SIGLA	Estatut d'autonomia de les Illes Balears	FI	SIGLA	fira internacional
EACV	SIGLA	Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana	fig.	ABREV	figura
econ.	ABREV	economia	fis.	ABREV	física
ECU	SÍMB	ecu	FL	SÍMB	florí italià
ed.	ABREV	edició editor/ra editorial	FLUX	SÍMB	franc luxemburguès
ed. lit.	ABREV	editor/ra literari/rària	FM	SIGLA	frequency modulation, angl. = modulació de freqüència
ef.	ABREV	efectiu	FMI	SIGLA	Fons Monetari Internacional
EM	SIGLA	Estat Major	FOB	SIGLA	free on board, angl. = franc a vaixell
ENE	SÍMB	est-nord-est	fol. var.	ABREV	foliació variada
entl.	ABREV	entresòl	fonogr.	ABREV	fonogràfic
ep.	ABREV	epileg	FOR	SIGLA	free on rail, angl. = franc a vagó
esc.	ABREV	escala escut	FOT	SIGLA	free on truck, angl. = franc a camió
ESE	SÍMB	est-sud-est	fol.	ABREV	fotografia
esp.	ABREV	espanyol especialment	fr.	ABREV	francès
esp.	ABREV	específicament	fra.	ABREV	factura
esq.	ABREV	esquerre/rra	FS	SÍMB	franc suís
etc.	ABREV	etcètera	FTC	SIGLA	Federal Trade Commission, angl. = Comissió Federal de Comerç (dels EUA)
ETT	SIGLA	empresa de treball temporal	fut.	ABREV	futur
EU	SIGLA	escola universitària	g. v.	ABREV	gran vitesse, fr. ('alta velocitat')
ex.	ABREV	exemple	gall.	ABREV	gallec
exc.	ABREV	excepció excepte	GD62	SIGLA	Gran diccionari 62 de la llengua catalana
exp.	ABREV	expedient	GDLC	SIGLA	Gran diccionari de la llengua catalana
exped.	ABREV	expedició expedidor/ra	GEC	SIGLA	Gran enciclopèdia catalana
ext.	ABREV	extensió exterior	gen.	ABREV	gener
F	SIGLA	foli	geogr.	ABREV	geografia
f.	ABREV	foli	geom.	ABREV	geometria
f/	ABREV	foli	ger.	ABREV	gerundi
f. f.*	ABREV	franc a fàbrica	GLC	SIGLA	Gran Larousse català
f/m	ABREV	a favor meu	gov.	ABREV	govern
f/n	ABREV	a favor nostre	GP	SIGLA	gir postal
f/s	ABREV	a favor seu	gral.	ABREV	general
f/v	ABREV	a favor vostre	GT	SIGLA	gir telegràfic
fac.	ABREV	facultat	H	SIGLA	hotel
FAS	SIGLA	free alongside ship, angl. = franc a moll	h.	ABREV	habitants
FB	SÍMB	franc belga			
FC	SIGLA	ferrocarril			
FCA	SIGLA	free carrier, angl. = franc a transportista			
fca.	ABREV	finca			

h/d	ABREV	home o dona	ISBN	SIGLA	<i>international standard book number</i> , angl. = número internacional normalitzat per als llibres
H. Sr.	ABREV	Honorable Senyor			
H. Sra.	ABREV	Honorable Senyora			
hab.	ABREV	habitants			
I	SIGLA	instrucció (document)			
I. Sr.	ABREV	Il·lustre Senyor	ISO	SIGLA	International Organization for Standardization, angl. = Organització Internacional de Normalització
I. Sra.	ABREV	Il·lustre Senyora			
IAE	SIGLA	impost sobre activitats econòmiques			
IB	SIGLA	Illes Balears			
ib.	ABREV	ibídem			
íd.	ABREV	ídem	ISSN	SIGLA	<i>international standard serial number</i> , angl. = número internacional normalitzat de publicacions en sèrie
ICD	SIGLA	Institut Català de les Dones			
ICEA	SIGLA	Institució Catalana d'Estudis Agraris			
ICHN	SIGLA	Institució Catalana d'Història Natural	IT	SIGLA	intendent/ta
IEC	SIGLA	Institut d'Estudis Catalans	it.	ABREV	italià
il·lustr.	ABREV	il·lustració il·lustrat/ada	ITM	SIGLA	intendent/ta major
imp.	ABREV	imperatiu import	IUPAC	SIGLA	International Union of Pure and Applied Chemistry, angl. = Unió Internacional de Química Pura i Aplicada
imperf.	ABREV	imperfet			
impr.	ABREV	impremta	IUPAP	SIGLA	International Union of Pure and Applied Physics, angl. = Unió Internacional de Física Pura i Aplicada
impt.	ABREV	impost			
inc.	ABREV	incomplet incorporat/ada			
incompl.	ABREV	incomplet			
ind.	ABREV	indicatiu indústria	IVA	SIGLA	impost sobre el valor afegit
inf.	ABREV	inferior infinitiu			
inic.	ABREV	inicials			
insp.	ABREV	inspector/ra	J. 1. ^a Inst.*	ABREV	Jutjat de Primera Instància
inst.	ABREV	institut			
int.	ABREV	intendent/ta interès interí/rina interior	j. de gov.	ABREV	junta de govern
int. m.	ABREV	intendent/ta major	j. dir.	ABREV	junta directiva
IP	SIGLA	inspector/ra	JO	SIGLA	jocs olímpics <i>Journal Officiel de la République Française</i>
IPA	SIGLA	<i>international phonetic alphabet</i> , angl. = alfabet fonètic internacional International Phonetic Association, angl. = Associació Fonètica Internacional	JPI	SIGLA	Jutjat de Primera Instància
IPC	SIGLA	índex de preus al consum	jul.	ABREV	juliol
IRPF	SIGLA	impost sobre la renda de les persones físiques	jur.	ABREV	jurídic/ca jurista
			jurispr.	ABREV	jurisprudència
			l/	ABREV	lletra [de canvi]
			l/n	ABREV	[la] lletra nostra
			l/v	ABREV	[la] lletra vostra
			lám.	ABREV	làmina
			LEC	SIGLA	Llei d'enjudiciament civil

LECr	SIGLA	Llei d'enjudiciament criminal	MPTA	SÍMB	milió de pessetes
ll.	ABREV	llatí llibre	MR	SIGLA	<i>mate's receipt</i> , angl. = rebut d'embarcament (conforme en un volant d'admissió de mercaderies a bord)
ll/	ABREV	lletra [de canvi]			
ll/n	ABREV	[la] lletra nostra			
ll/v	ABREV	[la] lletra vostra			
llic.	ABREV	licenciat/ada	multigr.	ABREV	multigrafiat
LO	SIGLA	lleï orgànica	MW	SIGLA	<i>middle waves</i> , angl. = ones mitjanes <i>medium waves</i> , angl. = ones mitjanes
<i>loc. cit.</i>	ABREV	<i>loco citato</i> , ll. = en el lloc citat			
LRJPAC	SIGLA	Llei de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú	N	SÍMB	nord
			n.	ABREV	nota, notes número, números
LSC	SIGLA	llengua de signes catalana	<i>n. b.</i>	ABREV	<i>nota bene</i> , ll. = pareu atenció
ltda.	ABREV	limitada	n/c	ABREV	al nostre càrrec
M	SÍMB	milió	n/cte	ABREV	al nostre compte
m. d'e.	ABREV	mosso/ssa d'esquadra	n. de l'e.	ABREV	nota de l'editor/ra
M. d'E.	ABREV	Mossos d'Esquadra (cos)	n. de la t.	ABREV	nota de la traductora
<i>m. r.</i>	ABREV	<i>mate's receipt</i> , angl. = rebut d'embarcament (conforme en un volant d'admissió de mercaderies a bord)	n. de les ed.	ABREV	nota de les editores
			n. de les t.	ABREV	nota de les traductores
			n. del t.	ABREV	nota del traductor
			n. dels ed.	ABREV	nota dels editors
			n. dels t.	ABREV	nota dels traductors
m/c	ABREV	al meu càrrec	n/f	ABREV	al nostre favor
m/cte	ABREV	al meu compte	n/fra	ABREV	la nostra factura
m/d	ABREV	mesos [des de la] data	n/g	ABREV	el nostre gir
m/f	ABREV	al meu favor	n/l	ABREV	la nostra lletra
m/fra	ABREV	la meva factura	n/ll	ABREV	la nostra lletra
m/g	ABREV	el meu gir	n/o	ABREV	a la nostra ordre
m/l	ABREV	la meva lletra	n/r	ABREV	la nostra remesa
m/ll	ABREV	la meva lletra	n. s.	ABREV	nova sèrie
m/o	ABREV	a la meva ordre	n/t	ABREV	el nostre taló
m/r	ABREV	la meva remesa	n/x	ABREV	el nostre xec
m/t	ABREV	el meu taló mesos [per al] terme	NB	SIGLA	<i>nota bene</i> , ll. = pareu atenció
m/v	ABREV	mesos [des de la] vista	NE	SÍMB	nord-est
m/x	ABREV	el meu xec	neg.	ABREV	negatiu negociat
mat.	ABREV	matemàtica, matemàtiques	NIF	SIGLA	número d'identificació fiscal
màx.	ABREV	màxim/ma	NNE	SÍMB	nord-nord-est
ME	SIGLA	mosso/ssa d'esquadra Mossos d'Esquadra (cos)	NNO	SÍMB	nord-nord-oest
			NNW	SÍMB	nord-nord-oest
mecan.	ABREV	mecanografiat	NO	SÍMB	nord-oest
mecanogr.	ABREV	mecanografiat	nom.	ABREV	nominal nominatiu
merc.	ABREV	mercadèria mercantil	nov.	ABREV	novembre
mill.	ABREV	mil·lèsim/ma	nre.	ABREV	nombre
mín.	ABREV	mínim/ma	num.	ABREV	numerat
Mn.	ABREV	mossèn	núm.	ABREV	número, números

NW	SÍMB	nord-oest	PD	SIGLA	<i>post data</i> , ll. = després de lliurada postdata
O	SIGLA	ordre			
O	SÍMB	oest	pda.	ABREV	pujada
o/	ABREV	a l'ordre de	pg.	ABREV	passeig
OC	SIGLA	<i>Onomasticon Cataloniae</i>	PIB	SIGLA	producte interior brut
oct.	ABREV	octubre	PIME	SIGLA	petita i mitjana empresa
OM	SIGLA	ordre ministerial			
OP	SIGLA	ona pesquera ordre de pagament	PK	SIGLA	punt quilomètric
op.	ABREV	opuscle	pl.	ABREV	plaça planta
op.	ABREV	<i>opus</i> , ll. = obra	pleg.	ABREV	plegat
op. cit.	ABREV	<i>opere citato</i> , ll. = en l'obra citada <i>opus citatum</i> , ll. = obra citada	pm	SÍMB	<i>post meridiem</i> , ll. = després del migdia
			PM	SIGLA	Policia Militar
			PN	SIGLA	pes net Policia Naval
			PNB	SIGLA	producte nacional brut
p.	ABREV	pàgina, pàgines	PNN	SIGLA	producte nacional net
p/	ABREV	pagaré	pobl.	ABREV	població
p. a.	ABREV	per absència per autorització	pol.	ABREV	polígon
p. abs.	ABREV	per absència	poligr.	ABREV	poligràfic
p. aut.	ABREV	per autorització	port.	ABREV	portuguès
p. b.	ABREV	pes brut	pos.	ABREV	positiu
p/c	ABREV	per compte de	PP	SIGLA	participi passat
p. d.	ABREV	per delegació	PPCC ¹⁵	SIGLA	Països Catalans
p. d.	ABREV	<i>post data</i> , ll. = després de lliurada	ppda.	ABREV	proppassada
			ppt.	ABREV	proppassat
p. e.	ABREV	per exemple	PQ	SIGLA	punt quilomètric
p. ex.	ABREV	per exemple	pr.	ABREV	prologuista
p. i.	ABREV	pagament immediat	pral.	ABREV	principal
p. m.	ABREV	<i>post meridiem</i> , ll. = després del migdia	prel.	ABREV	preliminars
			pres.	ABREV	present president/ta
p. n.	ABREV	pes net	prev.	ABREV	prevere
p. o.	ABREV	per ordre	priv.	ABREV	privilegi
p. p.	ABREV	participi passat per poder	proc.	ABREV	procedència
			prof.	ABREV	professor/ra
p. s.	ABREV	<i>post scriptum</i> , ll. = després del que hi ha escrit	progr.	ABREV	programa
			prol.	ABREV	prologuista
			prov.	ABREV	província
PA	SIGLA	Policia Aèria	PS	SIGLA	<i>post scriptum</i> , ll. = després del que hi ha escrit
pag.	ABREV	pagament			
pàg.	ABREV	pàgina, pàgines	pt.	ABREV	passat punt (tipografia)
paq.	ABREV	paquet			
par.	ABREV	parada	PTA	SÍMB	pesseta, pessetes
parc.	ABREV	parcel·la	pta.	ABREV	pesseta porta
part.	ABREV	participi particular partida	ptes.	ABREV	pessetes
			ptge.	ABREV	passatge
PB	SIGLA	pes brut	publ.	ABREV	publicitat
pça.	ABREV	plaça	PV	SIGLA	País Valencià

15. Pel que fa a la forma d'aquesta sigla, v. § 4.6 d'aquest mateix capítol.

pvre.	ABREV	prevere	s. n.	ABREV	sense nom servei nacional
pvt.	ABREV	propinent			
q.	ABREV	quadre	s/n	ABREV	sense número
quadr.	ABREV	quadriculat quadruplicat	s. p.	ABREV	servei públic
quadrupl.	ABREV	quadruplicat	s. p. d'i.	ABREV	sense peu d'impremta
quint.	ABREV	quintuplicat	s. r. c.	ABREV	societat regular collectiva
R	SIGLA	resolució	s. u. p.	ABREV	si us plau
r. s. u. p.	ABREV	responen, si us plau	s. v.	ABREV	<i>sub voce</i> , ll. = sota l'entrada
r/m	ABREV	[la] referència meva	s/v	ABREV	sobre vagó
r/n	ABREV	[la] referència nostra	SA	SIGLA	societat anònima
r/v	ABREV	[la] referència vostra	SC		societat en comandita
RAE	SIGLA	Real Academia Española	SCATERM	SIGLA (ACR)	Societat Catalana de Terminologia
rbla.	ABREV	rambla	SCB	SIGLA	Societat Catalana de Biologia
RD	SIGLA	reial decret	SCC	SIGLA	Societat Catalana de Comunicació
RDL	SIGLA	reial decret llei	SCCL	SIGLA	societat cooperativa catalana limitada
RDLEG	SIGLA	reial decret legislatiu	SCE	SIGLA	Societat Catalana d'Economia
rec.	ABREV	recopilador/ra	SCEC	SIGLA	Societat Catalana d'Estudis Clàssics
recop.	ABREV	recopilador/ra	SCEH	SIGLA	Societat Catalana d'Estudis Històrics
red.	ABREV	redactor/ra	SCEJ	SIGLA	Societat Catalana d'Estudis Jurídics
ref.	ABREV	referència refonedor/ra	SCEL	SIGLA	Societat Catalana d'Estudis Litúrgics
reform.	ABREV	reformat/ada	SCEN	SIGLA	Societat Catalana d'Estudis Numismàtics
reg.	ABREV	regió registre	SCF	SIGLA	Societat Catalana de Filosofia
reprod.	ABREV	reproducció	SCF	SIGLA	Societat Catalana de Física
res.	ABREV	resumidor/ra	SCG	SIGLA	Societat Catalana de Geografia
resum.	ABREV	resumidor/ra	SCEHB	SIGLA (ACR)	Societat Catalana d'Estudis Hebraics
retr.	ABREV	retrat	SCHCT	SIGLA	Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica
rev.	ABREV	revisor/ra revista	SCLL	SIGLA	Societat Catalana de Llengua i Literatura
revis.	ABREV	revisor/ra	SCM	SIGLA	Societat Catalana de Matemàtiques
RH	SIGLA	recursos humans	SCM	SIGLA	Societat Catalana de Musicologia
RSUP	SIGLA	responen, si us plau			
S	SIGLA	sentència			
S	SÍMB	sud			
s.	ABREV	segle, segles següent, següents sota			
s. a.	ABREV	sense any [d'edició] societat anònima			
s/àt*	ABREV	sobreàtic			
s. c.*	ABREV	societat en comandita			
s. c. c. l.	ABREV	societat cooperativa catalana limitada			
s. coop.	ABREV	societat cooperativa			
s/d	ABREV	sense data			
s. g. r.	ABREV	societat de garantia recíproca societat de garanties recíproques			
s. l.	ABREV	societat limitada			
s. ll.	ABREV	sense lloc [d'edició]			

SCOOP	SIGLA (ACR)	societat cooperativa	sup.	ABREV	superior/ra
			supl.	ABREV	suplement suplent/ta
SCOT	SIGLA	Societat Catalana d'Ordenació del Territori	suplem.	ABREV	suplement
			supt.	ABREV	superintendent/ta
			SW	SIGLA	<i>short waves</i> , angl. = ones curtes
SCP	SIGLA	Societat Catalana de Pedagogia	SW	SÍMB	sud-oest
SCQ	SIGLA	Societat Catalana de Química	t.	ABREV	també tarifa telèfon terminació tom
SCT	SIGLA	Societat Catalana de Tecnologia	t/	ABREV	taló
			t. c.	ABREV	tarifa corrent
SE	SÍMB	sud-est	t. e.	ABREV	tarifa especial
secr.	ABREV	secretari/tària secretaria	t. g.	ABREV	tarifa general
			t. m.	ABREV	terme municipal
secr. gral.	ABREV	secretari/tària general secretaria general	t. r.	ABREV	text refós
			TAV	SIGLA	tren d'alta velocitat
seg.	ABREV	següent, següents	TC	SIGLA	tomografia computada
sel.	ABREV	selecció seleccionador/ra	tel.	ABREV	telèfon
			telegr.	ABREV	telegrama
serv.	ABREV	servei	TEP	SIGLA	tomografia per emissió de positrons
set.	ABREV	setembre			
SG	SIGLA	secretari/ària general secretaria general sergent/ta	TGV	SIGLA	<i>train à gran vitesse</i> , fr. = tren d'alta velocitat
			tip.	ABREV	tipografia
SGR	SIGLA	societat de garantia recíproca societat de garanties recíproques	tipogr.	ABREV	tipografia
			tit.	ABREV	titular
			TM	SIGLA	terme municipal
sgt.	ABREV	sergent	topogr.	ABREV	topogràfic
sgta.	ABREV	sergenta	TR	SIGLA	text refós
SHE	SIGLA	Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana	trad.	ABREV	traducció traductor/ra
			trans.	ABREV	transitori/tòria
			transcr.	ABREV	transcripció transcriptor/ra
sign.	ABREV	signatura			
símb.	ABREV	símbol	transf.	ABREV	transferència
SIP	SIGLA	sotsinspector/ra	trav.	ABREV	travessera travessia
SIT	SIGLA	superintendent/ta	tripl.	ABREV	triplicat
SL	SIGLA	societat limitada	trv.	ABREV	travessia
SN	SIGLA	servei nacional	TT	SIGLA	tinent/ta
SO	SÍMB	sud-oest	tt.	ABREV	tinent/ta
SOCS	SIGLA (ACR)	Societat Catalana de Sociolingüística	TV	SIGLA	televisió
			u.	ABREV	unitat, unitats
sotsp.	ABREV	sotsinspector/ra	UA	SIGLA	Universitat d'Alacant
SP	SIGLA	servei públic	UAB	SIGLA	Universitat Autònoma de Barcelona
SRC	SIGLA	societat regular collectiva	UB	SIGLA	Universitat de Barcelona
SSE	SÍMB	sud-sud-est			
SSO	SÍMB	sud-sud-oest	UCE	SIGLA	Universitat Catalana d'Estiu
SSW	SÍMB	sud-sud-oest			
subj.	ABREV	subjuntiu	UCEN	SIGLA	Universitat Catalana d'Estiu de la Natura
SUP	SIGLA	si us plau			

UdA	SIGLA	Universitat d'Andorra	urb.	ABREV	urbanització
UdG	SIGLA	Universitat de Girona	URL	SIGLA	Universitat Ramon Lull
UdL	SIGLA	Universitat de Lleida			
UEA	SIGLA	Universitat d'Estiu d'Andorra	URV	SIGLA	Universitat Rovira i Virgili
UEG	SIGLA	Universitat d'Estiu de Gandia	UV	SIGLA	Universitat de València
UETE	SIGLA	Universitat d'Estiu de les Terres de l'Ebre	UVIC	SIGLA	Universitat de Vic
UIB	SIGLA	Universitat de les Illes Balears	UVic	(ACR)	
UIC	SIGLA	Universitat Internacional de Catalunya	v.	ABREV	vegeu
UIMIR	SIGLA	Universitat Internacional de Menorca Illa del Rei	v.	ABREV	<i>vide</i> , ll. = vegeu
UJI	SIGLA	Universitat Jaume I	v/	ABREV	valor
ULC	SIGLA	Universitat Lliure de Catalunya	v/c	ABREV	al vostre càrrec
un.	ABREV	unitat	v/cte	ABREV	al vostre compte
UNE	SIGLA	Una Norma Española	v/f	ABREV	al vostre favor
univ.	ABREV	universitat	v. gr.	ABREV	<i>verbi gratia</i> , ll. = per exemple
UNTEC	SIGLA	Universitat Tècnica d'Estiu de Catalunya	v. i p.	ABREV	vist i plau
UOC	SIGLA	Universitat Oberta de Catalunya	v/l	ABREV	la vostra lletra
UP	SIGLA	Universitat de Perpinyà	v/ll	ABREV	la vostra lletra
UPC	SIGLA	Universitat Politècnica de Catalunya	v. t.	ABREV	vegeu també
UPF	SIGLA	Universitat Pompeu Fabra	veg.	ABREV	vegeu
UPV	SIGLA	Universitat Politècnica de València	venc.	ABREV	venciment
			VG	SIGLA	vigilant
			vg.	ABREV	vegeu
			<i>vid.</i>	ABREV	<i>videte</i> , ll. = vegeu
			vig.	ABREV	vigilant/ta
			VIH	SIGLA	virus d'immunodeficiència humana
			vocab.	ABREV	vocabulari
			vol.	ABREV	volum
			VP	SIGLA	vist i plau vistiplau
			W	SÍMB	oest
			x.	ABREV	xec
			xil.	ABREV	xilografia
			xilogr.	ABREV	xilografia

9. Bibliografia

- COROMINA, Eusebi. *El 9 Nou: Manual de redacció i estil*. Vic: Diputació de Barcelona: Premsa d'Osona: Eumo, 1991.
- DUARTE, Carles; ALSINA, Àlex; SIBINA, Segimon. *Manual de llenguatge administratiu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Escola d'Administració Pública de Catalunya, 1991.
- *Manual de llenguatge administratiu*. 2a ed. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Escola d'Administració Pública de Catalunya, 1992.
- Gran enciclopèdia catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1970-1983. 18 v.

- Gran Larousse català. Barcelona: Edicions 62, 1990-1993. 10 v.
- INSTITUTO NACIONAL DE RACIONALIZACIÓN Y NORMALIZACIÓN. *Vocabulario de la terminología. UNE 1070-79*. Madrid: IRANOR, 1979.
- INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR STANDARDIZATION. *Principes et méthodes de la terminologie. ISO 704*. [Ginebra]: ISO, 1987.
- LACREU, Josep. «Les sigles». *Comunicación y Estudios Universitarios*. [València, 1992].
- Les majúscules i les minúscules*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona. Gabinet de Llengua Catalana, 1992.
- MARÍ, Isidor. «Alguns dubtes en l'ús de l'apòstrof (i II)». *Llengua i Administració*, núm. 25 (novembre 1986), p. 7.
- MARTÍNEZ DE SOUSA, José: *Diccionario internacional de siglas y acrónimos*. 2a ed. Madrid: Pirámide, 1984.
- MESTRES, Josep M. «Abreviacions: un assaig de classificació tipològica». *Revista de Llengua i Dret*, núm. 6 (desembre 1985), p. 13-22.
- «Les sigles i l'apòstrof». *Llengua i Administració*, núm. 37 (novembre 1989), p. 6.
- MESTRES, Josep M.; GUILLÉN, Josefina. *Diccionari d'abreviacions*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1992.
- MOSSMAN, Jennifer. *Acronyms, initialisms & abbreviations dictionary: A guide to more than 520.000 acronyms, initialisms, abbreviations, [...]*. 16 ed. Detroit [etc.]: Gale Research, 1991.
- *New acronyms, initialisms & abbreviations dictionary: A guide to acronyms, initialisms, abbreviations, [...]*. Detroit [etc.]: Gale Research, 1992.
- *Reverse acronyms, initialisms & abbreviations dictionary: A companion volume to Acronyms, initialisms, & abbreviations dictionary, [...]*. 18a ed. Detroit [etc.]: Gale Research, 1994.
- Proposta d'abreviatures, sigles i símbols*. 2a ed., rev. Barcelona: Universitat de Barcelona. Servei de Llengua Catalana, 1992.
- Reglas de catalogación*. Madrid: Ministerio de Cultura. Dirección General del Libro y Bibliotecas, 1985.
- SANTAMARÍA, Andrés [et al.]. *Diccionario de incorrecciones, particularidades y curiosidades del lenguaje*. 4a ed. Madrid, Paraninfo, 1983.
- SERRA, Màrius. «El joc de la sigla». *Avui* (16 juliol 1992), p. XI del suplement *Cultura*.
- SOLÀ, Joan. «Missió formativa o preceptiva?». *Avui* (6 juny 1992), p. XI del suplement *Cultura*.
- «Vivim codificats (1)». *Avui* (13 juny 1992), p. XI del suplement *Cultura*.
- «Vivim codificats (i 2)». *Avui* (20 juny 1992), p. XI del suplement *Cultura*.
- «¿Perdrem les "ptes."? (1)». *Avui* (11 juliol 1992), p. XI del suplement *Cultura*.
- SOLÀ, Joan. «¿Perdrem les "ptes."? (i 2)». *Avui* (18 juliol 1992), p. XI del suplement *Cultura*.
- T., J. «Pessetes». *Avui* (6 agost 1992). [Secció *Bústia*]
- ZOLONDEK, Debbie. «La siglacion: Observations en télématique et en médecine». *Terminogramme* (hivern 1992).

Bibliografia consultada especialment amb vista a la segona edició del MANUAL D'ESTIL

- CAPÓ, Jaume; VEIGA, Montserrat. *Abreviacions*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1997.
- MESTRES, Josep M. «La problemàtica de les abreviacions i els diccionaris». *Revista de Llengua i Dret*, núm. 26 (desembre 1996), p. 9-28.

Bibliografia consultada especialment amb vista a la tercera edició del MANUAL D'ESTIL

- Abreviacions* [en línia]. 2a ed. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència, 2005. <<http://www6.gencat.net/llengcat/publicacions/abrevia/docs/abrevia.pdf>> [Consulta: 20 de juny de 2005].

- «Les abreviacions (I)». *Què Cal Saber?*, núm. 170 (juny 2004).
- «Les abreviacions (II)». *Què Cal Saber?*, núm. 171 (octubre 2004).
- The Chicago Manual of Style*. 14a ed. Chicago; Londres: The University of Chicago Press, 1993.
- DROU, Pere. *Llibre d'estil d'El Punt: Llengua 2*. [Girona]: Hermes Comunicacions, [2000].
- Guide du typographe: Règles et grammaire typographiques pour la préparation, la saisie et la correction des textes*. Lausana: Groupe de Lausanne de l'Association Suisse des Typographes, 2000.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. «La grafia de les abreviacions». A: *Gramàtica de la llengua catalana* [en línia]. Vol. 1. Barcelona: IEC, 2002. <<http://www.iecat.net/institucio/seccions/filologica/gramatica/default.asp>> [Consulta: 25 juliol 2005].
- Manual de documents i llenguatge administratiu*. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, 2003. 2 v.
- MESTRES, Josep M. «Preparem-nos per a l'euro». *Món Empresarial* [Barcelona], núm. 24 (gener 2001), p. 21.
- «Les emoticones». *Medicampus* [Barcelona], núm. 120 (31 gener 2001), p. 6.
- «Preparem-nos per a l'euro». A: MARTÍ I CASTELL, Joan [cur.]. *De la preceptiva de la llengua catalana: Reflexions i notes 2000-2002*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2002, p. 73.
- «Les emoticones». A: MARTÍ I CASTELL, Joan [cur.]. *De la preceptiva de la llengua catalana: Reflexions i notes 2000-2002*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2002, p. 77-78.
- «Les abreviacions (i): aspectes generals». A: MARTÍ I CASTELL, Joan [cur.]. *De la preceptiva de la llengua catalana: Reflexions i notes 2000-2002*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2002, p. 87-88.
- «Quant és un miliard d'euros?». A: MARTÍ I CASTELL, Joan [cur.]. *De la preceptiva de la llengua catalana: Reflexions i notes 2000-2002*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2002, p. 91-92.
- «Les abreviacions (ii): les abreviatures». A: MARTÍ I CASTELL, Joan [cur.]. *De la preceptiva de la llengua catalana: Reflexions i notes 2000-2002*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2002, p. 95-96.
- «Les abreviacions (iii): les sigles». A: MARTÍ I CASTELL, Joan [cur.]. *De la preceptiva de la llengua catalana: Reflexions i notes 2000-2002*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2002, p. 101-102.
- «Les abreviacions (iv): l'apostrofació davant les sigles». A: MARTÍ I CASTELL, Joan [cur.]. *De la preceptiva de la llengua catalana: Reflexions i notes 2000-2002*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2002, p. 117-118.
- MESTRES, Josep M. «Les abreviacions (v): els acrònims». A: MARTÍ I CASTELL, Joan [cur.]. *De la preceptiva de la llengua catalana: Reflexions i notes 2000-2002*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2002, p. 125-126.
- «L'ordinador personal». A: MARTÍ I CASTELL, Joan [cur.]. *De la preceptiva de la llengua catalana: Reflexions i notes 2000-2002*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2002, p. 133-134.
- «Les abreviacions (vi): els símbols». A: MARTÍ I CASTELL, Joan [cur.]. *De la preceptiva de la llengua catalana: Reflexions i notes 2000-2002*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2002, p. 135-136.
- «Les abreviacions (i vii): els codis». A: MARTÍ I CASTELL, Joan [cur.]. *De la preceptiva de la llengua catalana: Reflexions i notes 2000-2002*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2002, p. 151-152.
- MESTRES, Josep M. [coord.]. *Criteris i altres materials per al llibre d'estil de l'Institut d'Estudis Catalans* [dossier de treball]. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Oficina de Correcció i Assessorament Lingüístics, 2003. També disponible en línia a <<http://www.iecat.net/institucio/presidencia/OCAL/criteris/indexcriteris.htm>> [30 maig 2006].
- *Criteris i altres materials per a la correcció i l'edició de textos a l'Institut d'Estudis Catalans* [dossier de treball]. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Oficina de Correcció i Assessorament Lingüístics, 2006.

- MESTRES, Josep M.; GUILLÉN, Josefina. *Diccionari d'abreviacions: Abreviatures, sigles i símbols*. 2a ed., rev. i ampl. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2001.
- «La nomenclatura dels elements transactínids». *Què Cal Saber?*, núm. 176 (març 2005).
- PUJOL, Josep M.; SOLÀ, Joan. *Ortotipografia: Manual de l'autor, l'autoeditor i el dissenyador gràfic*. 3a ed. Barcelona: Columna, 2000.
- RULL, Xavier. *La lexicalització de sigles: pautes i propostes*. 2005. [Treball inèdit]
- SOCIETAT CATALANA DE BIOLOGIA. «Les sigles i l'apòstrof». *Què Cal Saber?* [Barcelona], núm. 162 (octubre 2003).
- UNIÓ INTERNACIONAL DE QUÍMICA PURA I APLICADA (IUPAC). *Magnituds, unitats i símbols en química física*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2004.

Bibliografia consultada especialment amb vista a la quarta edició del MANUAL D'ESTIL

- UNIÓ INTERNACIONAL DE QUÍMICA PURA I APLICADA (IUPAC). *Magnituds, unitats i símbols en química física* [en línia]. *Magnituds, unitats i símbols en química física*. 2a ed., corr. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2008. També disponible en línia a: <<http://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000049/00000040.PDF>> [Consulta: 29 juliol 2008].